

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

SLOVENSKI UČITELJ

4

**Pedagoška
revija
in glasilo
Slomškove
družbe
v Ljubljani**

**Leto XLII
1941**

„Slovenski Učitelj“ izhaja mesečno. Uredništvo je v Ljubljani, Aleksandrova cesta 10. Upravištvo je v Ljubljani, Jenkova ulica 6. Naročnina letno din 60.—. Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije, naročnino in članarino pa upravištvo. Izdajatelj in lastnik je „Slomškova družba“ v Ljubljani. Odgovorni urednik: Ivan Strukelj. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Vsebina 4. štev.: Nj. Vel. kralj Peter prevzel oblast. — O projektu revizije zakona o ljudskih šolah (Vinko Rupret). — O občini in strokovni izobrazbi (Vinko Brumen). — Problemi šolskih neuspehov (Čiček Franjo). — Nauk o duši (E. Bojc). — Psiha slovenskega naroda (prof. Ema Deisinger). — Ročno delo in pouk v višji ljudski šoli na kmetih (Fr. Fister). — Moj oddelek (Albin Šprajc). — Šolar-ska knjižnica (K. Hafner). — Nove ljudske šole (aaa). — V prelepi samoti (Fr. B. Vanek). — Književne vesti. — Poročila družbenih podružnic.

Obvestila sotrudnikom

Pišite članke samo na eno stran z robom ob strani za korekture. Članki naj bodo kratki, ker dolgih ljudje ne bero. Držite se načela: Napisati malo, veliko povedati! Skoda, da ne moremo takoj vsem pisateljem ustreči z objavo. List je premajhen. Ko bi vsi naročniki bili točni plačniki, bi ga razširili. Nam je hudo, ko moramo nekatere članke odlagati in odlagati. Prav za prav bi se moral urednik opravičiti sotrudnikom pismeno, sklenil pa je, da bo to delal odslej kar na II. strani ovitka. Torej: Gosp. H. H. v A.: Napisali ste članek »Letošnji prvenčki«. Prav zanimiva stvarca, ki kaže, da umno analizirate otroško dušo, kar je prvi pogoj dobre vzgojiteljice. Ne odlagajte peresa! Skoda zanj, če bi rjavelo ob Vaši pisateljski žilici. — Gosp. Fr. J. v K.: Vaša članka sta dobra. Prilicno prideta na vrsto. Vam pa želim čimprejšnjega uravnavesjenja. — Gosp. A. K. v St. t.: Vaš članek »Učitelj na vasi« bi bil že objavljen, če bi ne bil pisan na obeh straneh. To kaže, da ste mlada in da je to Vaš prvi članek, ki pa kaže modre in pametne misli. Oglasite se še kaj! — Gg. A. B. v P. in Št. I. v P.: Vajini članki so sicer navdušeno pisani, toda prekratki. Ne vesta, koliko požre tisk. Poskusita enkrat saj eno stran prepisati, pa bosta videla, koliko morata napisati samo za eno stran. — Ga. M. Z. v N. g.: Slike iz učiteljskega življenja so sicer resnične, samo negativne so preveč, zato mi jih uredniški odbor ne pusti objaviti, češ, da negativnih, stanovskih strani ni treba kazati ljudem. — Vsi lepo pozdravljeni! Drugi — drugič.

Velikonočno zborovanje bo letos v torek po Veliki noči. Dnevni red bo objavljen v »Slovincu«. Dobrodošli!

Slovenska straža je za letošnjo Veliko noč založila umetniške razglednice, za katere so nam osnutke napravili naši priznani slovenski slikarji M. Gaspari, T. Kralj, St. Kregar in M. Maleš. Ponazorili so v njih pristne slovenske narodne običaje, ki so v navadi med našim ljudstvom v velikonočni dobi, tako n. pr. sekanje pirhov, umivanje ob vračanju zvonov, strašenje Boga pred cerkvijo, procesija.

Razglednice imajo veliki umetniški format, ki doslej pri nas še ni bil v navadi, in so barvaste; cena je 1,50 din. Opozarjamo naše slovensko zavedno učiteljstvo, da o praznikih pridno sega po teh razglednicah, ki imajo veliko umetniško in narodopisno vrednost. Z razširjanjem razglednic Slovenske straže bomo pomagali buditi med našim ljudstvom smisel in zanimanje za naše narodne običaje, ki nam morejo biti naš najdragocenejši zaklad; pomagali bomo seznaniti našo najširšo javnost z domačimi umetniki, ki podpirajo naše narodno delo; končno bomo s tem tudi podprli narodnovzgojno in narodnoobrambno delo Slovenske straže, ki mora v današnjih dneh vršiti prvenstveno poslanstvo med slovenskim narodom.

»Slovenski Učitelj« izhaja prve dni vsakega meseca. Vsak društveni član mora biti naročnik lista. Sklep uredništva je 5. vsakega meseca. Naročnina za list znaša 60 din.

Položnice Poštne hranilnice za »Slovenskega Učitelja« imajo št. 11.073. Člani »Slomškove družbe« in naročniki »Slovenskega Učitelja« morejo biti le redni plačniki.

Uprava in uredništvo.

Slovenski Učitelj

Pedagoška revija in glasilo »Slomškove družbe«

Leto XLII • V Ljubljani 5. aprila 1941 • Štev. 4

Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel oblast

Belgrad, 27. marca. Belgrajska kratkovalovna postaja je dopoldne oddala naslednji razglas:

Vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem! V teh težkih trenutkih za nas vse, sem se odločil, da prevzamem oblast v svoje roke. Namestniki so z razumevanjem odstopili, vojska in mornarica pa sta se mi takoj stavili na razpolago. Kličem vse Srbe, Hrvate in Slovence, da se zbero okrog prestola in da se tako obvaruje red na znotraj in mir na zunaj. Naročilo za sestavo vlade sem dal generalu g. Dušanu S. Simoviću.

Z vero v Boga kličem ljudstvo, da izpolnjuje svojo dolžnost do kralja in domovine.

PETER II.

0 projektu revizije zakona o ljudskih šolah

(Dalje.)

Pa pojdemo k projektu samemu. V uvodu omenja smernice, ki so bile vodilo in osnova izprememb, to so: 1. razdržavljenje ljudskega šolstva, 2. decentralizacija šolstva, 3. demokratizacija in 4. prilagoditev šolstva živim potrebam. Kar se tiče prve zahteve, projekt ni popolnoma uspel, ker je prilagoden še vedno za vso državo. Druga namera po decentralizaciji šolstva je v projektu popolnoma uspela, ker je razdelil projekt široke kompetence predvsem okrajnim in banovinskim šolskim svetom. Uspela je tudi tretja zahteva po demokratizaciji šolstva, ker so k organizaciji in upravi šolstva pritegnjeni činitelji, ki so najbolj zainteresirani na pouku in vzgoji. Ni pa toliko uspela četrta zahteva, prilagoditi šolstvo živim ljudskim potrebam, ker je to stvar podrobne organizacije in pa učiteljeve osebnosti, ki vžiga v srcih mladine ljubezen in spoštovanje do občestvenega življenja.

V projektu je formulacija o namenu ljudske šole vzeta iz prejšnjega avstrijskega zakona. Namen ljudske šole je, da vzgaja otroke v nravnem verskem duhu in jih s poukom pripravlja na življenje, da bodo moralni in aktivni člani državnega, narodnega in družabnega življenja. S to formulacijo se strinjamo, ker je splošna zahteva vseh katoliško usmerjenih ljudi, da mora vzgoja sloneti na verskonravnem temelju.

§ 2. je izpremenjen toliko, da je pouk v ljudskih šolah brezplačen, splošen in obvezen za vse državljane kraljevine Jugoslavije. S tem se ne moremo strinjati, ker je dolžnost vsake kulturne države, da je šolski pouk obvezen tudi za tuje državljane, ker je to v njenem interesu.

Vrste ljudskih šol so v projektu dvojne: 1. osnovna šola in 2. poklicna nadaljevalna šola. V prvi traja 6 let vsakdanji pouk, v drugi pa 2 leti skrajšan in sicer v sedmih zimskih mesecih dvakrat tedensko.

Reden vsakdanji šolski obisk bi se s to izpremembo zakona znižal od 8 na 6 let. S to izpremembo ne moremo biti zadovoljni iz pedagoških razlogov, ker bi bila to degradacija našega šolstva. Vse kulturne države si prizadevajo za čim daljše obvezno šolanje, le pri nas naj bi se šolska obveznost znižala. Dostikrat se ocenjuje nivo kulturne stopnje naroda po tem, kako dolgo ima tak narod šolsko obveznost. V nekaterih državah severne Amerike se konča šolska obveznost šele z 18. letom. Do 15. leta starosti traja šolanje v Kanadi, Norveški, Rusiji in v nekaterih švicarskih kantonih in v enem delu Vel. Britanije. Do 14. leta traja šolanje v večini evropskih držav: Nemčiji, Francoski, Poljski, Češkoslovaški itd. Države z najnižjo šolsko obveznostjo so na najnižji kulturni stopnji. Tudi iz psiholoških razlogov je potrebno, da obiskuje mladina še po 12. letu starosti vsakdanjo šolo. V tem času namreč nastopa pubertetna doba, ki je za pouk najvažnejša.

Ni pametno deliti ljudsko šolo zopet v dva dela: v osnovno in poklicno nadaljevalno šolo. Ljudska šola naj brez izjeme ostane ljudska do končane šolske obveznosti. S poklicno nadaljevalno šolo bi pa verjetno prišli zopet na mesto tako imenovane nekdanje ponavljalne šole, ki je tudi stremela po gospodarski izobrazbi učencev — vsi učni načrti in šolske knjige so bile temu primerno urejene — toda pravih uspehov te šole niso žele. Ravno toliko se more pričakovati tudi od poklicne nadaljevalne šole, ki je mišljena poleg tega predvsem za en stan, to je kmetijski. Vemo pa, da se struktura našega prebivalstva spričo industrializacije zelo hitro menjava in da ima Slovenija že veliko okrajev, v katerih je kmetijski stan v manjšini. Tudi se mladina z 11. in 12. letom ne more usmerjati v en poklic, ker ji dostikrat primanjkuje temeljnega znanja. Po projektu se namreč prične šolska obveznost že s 6. letom oz. z izpolnjenim v dotičnem koledarskem letu. Izkušnja je pokazala, da večina otrok s 6. letom še ni zmožna za dojemanje, mišljenje itd. V projektu tudi ni označeno, ali prestopi vsak učenec v poklicno nadaljevalno šolo, tudi tisti, ki v času redne šolske obveznosti ni redno napredoval.

Glede šolske dobe in šolske obveznosti smo sledečega mnenja:

Šolska obveznost naj bi trajala 7 let in sicer od 7. do 14. leta. Obrtni in trgovski vajenci obiskujejo po tej starosti trgovsko ali obrtno nadaljevalno šolo. Za ostalo mladino, ki se posveti kmetijskemu ali drugemu stanu, naj bi se obvezno uvedli dveletni nadaljevalni tečaji, ki bi zajeli vso moško in žensko mladino od 15. do 17. leta. Ta doba je namreč najbolj prikladna za utrditev in razširitev znanja v poklicne in druge namene.

Zidanje in vzdrževanje ljudskih šol naj bi prišlo po novem projektu zopet na šolske občine. Dosedanja praksa je pokazala, da šole v materialnem pogledu veliko bolje prosperirajo, ko pokriva pretežno večino vzdrževalnih šolskih stroškov banovina. Kar se je v praksi pokazalo za boljše, bi se ne smelo izpremeniti. To je potrebno tudi s stališča niveliranja sorazmernih dajatev za šolstvo po davčni moči. Gospodarsko močni kraji naj pomagajo gospodarsko šibkim. Važno in uvaževanja vredno pa je določilo, po katerem skrbe šolske občine za vsa samoučila vseh otrok.

Glede ustanavljanja šol je ostalo skoraj vse pri dosedanjih določilih. Ker se po projektu formirajo okrajni šolski sveti, so le-ti odločilni za izbiro zemljišča za novo šolo in ne več banovina, kar je poenostavljeno. Tudi dolžnosti šolske občine so v projektu ostale iste kot jih vsebuje obstoječi zakon s to razliko, da okrajni šolski svet zaukaže občini, kadar je potrebno, da se zida ali razširi šola.

Stanarina je prenešana zopet na šolske občine, ki pa ni specificirana, marveč se izplačuje v višini cene stanovanj v dotičnem kraju. Tudi v tem pogledu je pokazala praksa za boljše, da plačuje stanarino banovina.

Po novem projektu se more šolsko premoženje odtujiti le z dovoljenjem banovinskega šolskega sveta na predlog okrajnega šolskega sveta. Spore, ki jih je reševal dosedaj ban, oziroma ministrstvo prosvete, rešujejo okrajni ali pa banovinski šolski sveti.

(Dalje.)

0 obči in strokovni izobrazbi¹

(Dalje.)

Meščanska šola nudi svojim učencem globljo in temeljitejšo temeljno izobrazbo, kakor pa jo je dala sama osnovna šola, ki so jo učenci dovršili, preden so prišli v meščansko šolo. Seveda velja zanjo v glavnem isto, kar za osnovno šolo. Kar da in kar nauči, to mora biti solidno in temeljito. Temu primeren mora biti učni načrt, katerega je treba preosnovati in očistiti vse navlake. Danes terjamo od učenca mnogo preveč, kar stavi do njega prevelike zahteve, po končanem šolanju pa vse premalo pomeni. Ugotovimo, kaj je zares nujno potrebno, izvedimo radikalno operacijo, pa bo zrastle pomen in z njim ugled meščanske šole! Danes zaradi dozdevnih vrlin (raznih praktičnih in skoraj strokovnih predmetov v pomenu celo zaostaja za nižjo gimnazijo, katero bi morala na svoji stopnji praviloma prekašati. Njena naloga je v glavnem poglobitev in razširitev osnovnošolske izobrazbe, če še nauči kak tuj jezik, je storila v bistvu pač vse, kar moremo in smemo terjati od nje.²

Gimnazija je namenjena še bolj izbranim učencem ko pa meščanska šola. Takoj spočetka stavi temelje na globlje in na širje ko meščanska šola. Zato pa zares zaključí svoje delo šele v osmih letih ter ima gimnazijski študij poln pomen za tistega, ki ga tudi konča. Nenormalno je, da ima pri vstopu v strokovno šolo absolvent nižje gimnazije (4 razredov) prednost pred absolventom meščanske šole. Če slednja v štirih letih ne more na svoj način doseči istega, potem je ni treba; nadomestimo jo z

¹ V zadnji številki »Slovenskega Učitelja« sem v ilustracijo, kaj umevam kot nalogo osnovne šole, omenil pod črto, »da dobivamo vsaj v meščansko šolo tudi učence, ki brati ne znajo«. K temu je g. urednik omenil, da »takih bi ne smeli sprejemati«. Povsem delim to mnenje in bom o zadevi še pisal. Da pa ne bo nesporazuma, moram povedati, da danes meščanska šola nima možnosti in ne pravice, da si izbira učence, temveč se mora zanesti na spričevala, ki jih prineso iz ljudskih šol. Seveda lahko grešijo tudi meščanske šole, ki često ne le morajo, nego tudi hočejo pobrati vse, kar le dosežejo, samo da lahko v statistiki pokažejo »napredek«. Potem pa se za vsakega učenca boje in ga posili tiščijo v višje razrede. — Toda tudi če meščanska šola dobi pravico, da si učence izbere izmed kandidatov, in če se bo svoje pravice zares posluževala, s tem še ne bo rešeno vprašanje, ki sem se ga v članku dotaknil. Govoril sem o nalogi osnovne šole in sem izrazil misel, da nekaj šola mora storiti za vsakega vsaj povprečnega učenca. Kaj spada k temu »nekaj«, o tem je mogoča razprava, sem pa mnenja, da stori šola »rajši manj, a tisto zares temeljito«. Sodim pa vendar, da med najmanj, kar šola mora storiti, spada dolžnost, da učence nauči brati, ker jih je sicer »sama ukanila za možnost nadaljnje izobrazbe«. In le zato, da ne bi kdo prišel s prehitro trditvijo, da to vedno stori, sem omenil svojo izkušnjo v tem oziru. Če je nekdo dobil spričevalo o dovršeni osnovni šoli, naj to pomeni, da je v resnici nekaj dosegel in da se na to smemo zanesti. V vsakem drugem primeru so spričevala brez smisla. Seveda velja to tudi za meščansko in vsako drugo šolo. Tako si bodo šole tudi pridobile pravi ugled.

² Prim. moje članke o meščanski šoli v Ped. zb. 1939, 85 sl., in v Slov. uč. 1940. 74 sl., 103 sl., 123 sl.

nižjo gimnazijo! Ponekod se snuje višji gimnazijski študij na temeljih, ki so jih postavile naši meščanski vzporedne šole. Pri nas začenja gimnazija po svoje in zdi se, da lahko zaorje tako globlje. Treba pa bi vendar bilo nekaterim absolventom meščanskih šol omogočiti nadaljnje šolanje v višji gimnaziji.

Tudi v gimnaziji pa se dijak ne more naučiti vsega, »kar bo pozneje v življenju potreboval in nihče že vnaprej ne ve, kaj vse bo moral pozneje znati, če se bo hotel v življenjski tekmi obdržati na površju, zato spada v čisto srednjo šolo samo to, kar je temeljne važnosti, a to je treba obdelati kar najtemeljiteje.« Upravičen je očitok, da je v množici predmetov učivo preveč razsekano, da učenec po nepotrebem prevečkrat površno sliši iste osnovne stvari, a »do pravega jedra stvari sploh ne pride.«³ Morda bi bilo bolj priporočljivo, da bi se nekateri sorodni predmeti strnili v enega samega ter bi jih eden in isti učitelj po istem skupnem načrtu obravnaval nekaj let. Tako imajo ponekod Angleži združene prirodne vede pod nazivom »general science«.

Včasih je obstojala še možnost, da je dijak mogel dovršiti svojo temeljno izobrazbo na univerzi (tako imenovana artistska fakulteta), preden se je tamkaj lotil strokovnega študija na ostalih fakultetah. Danes tudi filozofska fakulteta postaja vedno bolj strokovno učilišče za bodoče učitelje na srednjih šolah. Res je, da je bila tedaj predhodna izobrazba mnogo nižja in ne vedno enaka, dobro pa je vendar, če tudi danes te možnosti ne izgubimo povsem iz vida.

Omenjene šole so in morajo ostati hrbtenica našega šolskega sistema. In one morajo tudi nadalje dajati svojim učencem čisto temeljno izobrazbo ter jih šele pripravljati na to, da bodo sposobni se tudi strokovno in poklicno temeljito izšolati. Ume se pa, da z odklanjanjem strokovnih predmetov ne mislimo teh šol odtujevati življenju. Tudi temeljna izobrazba je lahko močna življenjska, kakor je kdaj pa kdaj strokovna izobrazba lahko povsem neživljenjska.

Na drugi strani pa je treba še izrečno naglasiti, da nismo nasprotni strokovnemu šolanju naše mladine. Sicer si je težko misliti, kako bi mogel priti kdo s takim očitkom, mogoče pa je vse in se je treba torej zavarovati. Kar hočemo, je to: pred strokovnim šolanjem mora hoditi temeljita osnovna izobrazba, da se bo imelo strokovno šolanje na kaj nasloniti. Že J. Ev. Krek, ki je mnogo storil za izobrazbo našega ljudstva, je razločno napisal: »Silno se motijo tisti, ki mislijo, da zadostuje za kmetov napredek samo s t r o k o v n a i z o b r a z b a, da je dovolj, če pozna vse napredne nauke v kmetijstvu, če ve, kako se najbolje obdeluje zemlja, goji živina, skrbi za gozd. To je dobro in potrebno, toda to nikakor še ni vse. Na šemu kmetu je treba več splošne izobrazbe.«⁴ Pred nedavnim je že v omenjenem članku napisal L. Puš: »Na o k r -

³ Robič, O glavnih nedostatkih naše srednje šole, »Slovenec«, 10. avgusta 1940.

⁴ »Domoljub« 15. febr. 1906.

njeno temeljno izobrazbo naslonjen strokovni pouk ne velja!« »Priznamo... skrajno nezadostno strokovno izobrazbo kmečkega ljudstva; brez odlašanja je treba ukreniti, da se te velike in usodne pomanjkljivosti začno izboljševati. Toda eno moramo z vsem podarkom povedati: Ljudska šola ni in nikoli ne sme biti strokovna šola, tudi v višjih razredih ne!«

Čiček Franjo

Problemi šolskih neuspehov

(Dalje.)

Nadaljnji vzrok neuspehov je učiteljeva osebnost. Na vseeno, ali pride razrednik v šolo dobre volje ali pa je nasajen, razdražljiv in raztresen. Prav tako je kvarno tudi, če kaznuje v afektu. Imamo primere, da je zdaj kaznovan učenec za vsako malenkost, drugič pa se mu spregledajo celo večji pregreški. Hipna razburjenost, nedoslednost, bahaško predpostavljjanje avtoritete v oddelku, neprimerno obmetavanje učencev z raznimi »priimki«, ki mogoče trenutno vzbujajo pri součencih smeh in zabavo ter si učitelj domišljuje, da je njegov oddelek zelo »živahen«, v resnici pa seje v dušo prizadetega prezir in pisavnost, ki je temeljni vzrok vseh šolskih neuspehov; živčni afekti, nervoznost, prevelika hladnost ali pa prevelika in tako imenovana opičja ljubezen, ko razrednik celo na višji stopnji pita svoje učence in učenke z »ljubčki« in »dragci«, so najvidnejši in najpogostejši pojavi in ovire uspešnemu šolskemu delu.

Tudi monotono šolsko delo spravlja otroke iz kroga zanimanja in sodelovanja. Pri takem postopku se prične otrok dolgočasiti in takrat je ravno prilika, da ga zanima vse drugo, samo šola oziroma šolsko delo ne. Tudi prepogostih in dolgoveznih pridig otrok ne ljubi. Etični princip ne sme nastopati samostojno, ampak mora biti vnešen in povezan v pouku samem. Isto velja tudi za ukaze in prepovedi. Kaj naj počne učenec z vsakodnevnimi frazami, kakor »to je prepovedano«, »to se ne sme«, »to ni za vas«, »le pazite, če ne pride kazen«, itd.? Nesmiselne grožnje često naravnost pokvarijo otroke. (Prim. začetni primer vzgojnih ne-

Učiteljeva popustljivost in nekaka ravnodušna ustaljenost privedeta večkrat do površnega metodičnega postopka. Brezbrižnost in navada, podajati učno snov leto za letom po enem in istem kopitu, sta glavna vzroka, da učenci snov nepravilno pojmujejo, jo samo nekako površinsko predelajo in posledica je, da je bil za to uporabljen čas popolnoma izgubljen. Tudi nazornost pouka se ponekod vse premalo upošteva. Kako naj mlada glavica razume razne abstraktne pojme, kakor so na primer deljenje in merjenje, če pa je učitelj jemal v poštev pri podajanju učne snovi le otroške vizualne moči, dinamične sile pa so ostale pasivne. Otrok se hoče udeleževati celotnostno tako v vizualnem, akustičnem in dinamičnem smislu. Čutila prihajajo premalo v poštev, posebno pa še ročno udeleževanje na praktičnih primerih, ki so vzeti iz življenja ter iz domačega okolisa. (Glej začetni primer učnih neuspehov.)

Nadalje mora učitelj posvečati pažnjo vsemu oddelku in vsakemu posamezniku. V razredu ne sme biti tako imenovanih rešilnih desk, ki bi naj pokazale šolsko zajednico v popolnoma drugačni luči, kakor je v resnici. Največja napaka vseh dosedanjih hospitacij je, da hoče vsak razrednik briljirati s svojimi učenci. Taki »vzorni« nastopi so prav za prav režiserska dela in spretnosti, samo da se ne vrši nastop na gledališkem odru, ampak v razredu. Hospitantje pa si tako žele videti resnično delo in težave, ki nastopajo pri pouku, pa bodisi da se isti vrši v kaki mestni višje organizirani šoli bodisi na hribovski enorazrednici. Odkrito povem, da tako imenovanih »lenuhov« v razredu ni, če pa so, smo si jih napravili sami! Že v prvem šolskem dnevu mora razrednik dovolj jasno pokazati, da bo dosleden, pravičen in ljubezniv do slehernega učenca v enaki meri brez ozira ali je otrok imovitih in uglednih ali siromašnih ali celo propadlih staršev. Nasprotno, ravno pri poslednjih bi moral pokazati še več zanimanja ter nuditi še več ljubezni. Tak revček naj čuti, da sije v šolskem ozračju lepše sonce kakor pa doma, da mu je razrednik ne samo hud in strog učitelj, ki zanj niti nima ne lepe besede ne prijaznega pogleda, ampak da mu je enako naklonjen kakor vsem ostalim, da mu je poleg učitelja tudi prijazen svetovalec, skrben oče ali mati, ki prepleta vse svoje delo z veliko nesebično ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Čut manjvrednosti ne bo prišel pri takem učencu nikoli do izraza. Rad bo sodeloval po svojih močeh in zmožnostih. Ako pa koга krstimo že kar v začetku šolskega leta za lenuha in se ga potem ta priimek stalno drži, smo lahko sigurni, da bo učni kakor vzgojni uspeh teга učenca negativen. Kajti nemalo sta kriva šolskih neuspehov tudi pomanjkanje socialnega čuta in prava objektivnost.

Mnogokrat najdemo vzroke neuspehov v šoli tudi v učiteljevi zunanosti ter njegovem obnašanju. Le zamislimo si, s kakšnimi občutki gleda siromašen otrok velemestno našemljeno učiteljico ali učitelja, ki se sprehaja med hribovci v najelegantnejših čevljih. Otrok podzavestno čuti, da je in mora biti med njim in razrednikom velik prepad, ki ga ne bo mogoče nikoli premostiti. Čut manjvrednosti in socialne diference se v takih primerih kaj ugodno razvija ter kvarno vpliva na ves potek šolskega dela.

Ravno tako pa v nasprotnem primeru trpi ugled zanemarjenega učitelja. Kaj si naj misli na primer učenec, ko posluša lepe nauke iz higijene iz ust razrednika, ki zanemarja telesno čistost in snago? Kakšne pojme naj ima o redu in snagi, če vidi slučajno pravo babilonsko zmešnjavo v njegovem zasebnem stanovanju. Pri tem moram pripomniti, da so vse lepe in koristne besede bob ob steno, ako učitelj sam ni živ vzgled temu, kar uči. Imejmo vedno pred očmi toli važno resnico: »Besede mičejo, v z g l e d i v l e č e j o !«

Dotakniti se moram ob tej priliki tudi alkoholnega vprašanja. Res je, da smo Slovenci veseli ljudje in ni prav nič moj namen, da bi propagiral abstinenco, ali eno moram pribiti. Če se že hoče eden ali drugi

malo razvedriti in povesejlačiti, naj tega ne dela pred svojimi učenci in ljudmi svojega šolskega okoliša. Kajti pri tem njegov ugled silno trpi in marsikatera dobra in lepa gesta bodisi v šolskem ali izvenšolskem delu ter udejstvovanju naleti na gluha ušesa, češ, kaj nas bo ta učil, ki je tak in tak. V vzgojnem oziru je velika škoda, ako je kdo v kraju znan kot veseljak in velik prijatelj alkohola. Skrajno nepedagoško pa ravna tisti, ki se zavleče iz pивske družbe naravnost v razred in pred učence. Kakšni naj bodo tu šolski uspehi, posebno še o škodljivem vplivu alkohola na mladino, menda ni treba posebej komentirati.

Tudi v religioznem smislu imajo dostikrat šolski neuspehi svoje kali. Otrok se namreč podzavestno podredi učiteljevi avtoriteti ter skuša temu ugoditi, kar učitelj zahteva ali kar mu ugaia. Zato je učiteljevo obnašanje med molitvijo ali pri bogoslužnih obredih velikega pomena za kontakt in harmonično povezanost učenčeve duševnosti z učiteljevo. Le kaj naj blodi po glavi na primer takemu učencu, ki verno sklepa roke ter pobožno moli, dočim učitelj drži nekam apatično in brezbrizno iztegnjene roke nekje pod trebuhom? Ali zamislimo si učence pri sv. maši, ko pri gotovih delih vsi kleče ter se križajo, učitelj pa stoji nepremično kakor strog policaj na cesti. Kakšne misli in kakšni dvomi se tu porajajo v mladih glavicah in v nešteti srcih se zastavlja vprašanje: ali ima prav moj učitelj ali jaz? Disharmonija v verskih ozirih pa rodi polagoma nekaj konfliktov tudi na drugih poljih in ker je povezanost in skupnost v mišljenju in dejanju zrahljana ali celo pretrgana, se kaj kmalu pokažejo negativni rezultati tudi v šolskem delu. Učenec in učitelj si nista več iskrena prijatelja, kolikor ga je še ostalo, je le navidezno, v resnici pa gredo njuna pota vsaksebi in vedno bolj narazen. Razlika je le ta, da se počuti učenec v svoji pozi nemočnega in šibkega napram učiteljevi avtoriteti. Ta nemoč pa se kmalu sprosti in spremeni v vihar zmagoslavja, kakor hitro je zanj konec šolske dobe. Tako se čestokrat pripeti, da najde učitelj v svojem izvenšolskem delovanju mnogo svojih bivših učencev, ki mu naravnost nagajajo ali so mu celo nasprotni.

Med vzroke šolskih neuspehov lahko nadalje štejemo tudi pomanjkanje primernege takta. Takten učitelj je velik blagoslov za šolo. Ljubezniv ton in taktnost spreobrneta marsikaterega trmoglavca ali nepridiprava. V kvar šolskim uspehom so tudi pogosta premeščanja, posebno med šolskim letom, nadalje prevelika odsotnost (dopusti, bolehanja). Zanimivo je, da je odsotnost učiteljstva na boljših in više organiziranih šolah sorazmerno večja kakor pa na slabših in nižjih.

Velik vpliv na šolske uspehe ima tudi gmotno stanje učiteljstva. Zasebne skrbi in težave zapuščajo marsikje vidne posledice. Toda tudi tukaj moram omeniti, da imajo starejši učitelji z družinami več energije in dobre volje do intenzivnega dela kakor pa nekateri mlajši, ki venomer sanjarijo o boljših mestih. Priznati pa moram, da so tudi med njimi častne izjeme, ki posvečajo svoje moči prvenstveno šoli in se vztrajno poglobljajo v novejša pedagoška in druga znanstvena dela.

Šolskih neuspehov so precej krive tudi psihološke motnje posameznih učiteljev(ic). Predvsem imam tu v mislih **z a č e t n i s t r a h**. »Saj ne bom zmožel, to že ne gre, tega pa ne znam, že vnaprej vem, da bo polomija« itd. slišimo čestokrat tožiti marsikoga. Tem bi položil na srce nemški pregovor: »Frisch gewagt ist halb gewonnen!« Z vedrim čelom in elanom se je treba lotiti vsakega dela in uspeh ne izostane.

Druge zopet straši **d a l j a k o n č n e g a c i l j a**. Koliko gradiva bo treba predelati in koliko bo muke in truda. S strahom zre marsikdo učni načrt in predpisano snov, zraven števili prenapolnjene oddelke, pretesne učne sobe, pomanjkanje učil, socialno stanje otrok itd. Vse to mu odvzame že polovico energije. Kaj še, če k temu pridejo še privatne težkoče (neprimerno stanovanje, bolezen, neprimerna hrana, oddaljenost od kulturnega centra itd.). Starši in oblasti pa zahtevajo napredek in uspehe v šoli! Le kako, ko pa že učitelj naprej vidi in čuti, da bo žel neuspehe!

Tudi čut manjvrednosti ni pri učitelju brez pomena. Nimajo ga samo otroci, tudi med odraslimi imamo toliko primerov, ko se ta ali oni čuti manj vrednega kakor pa njegov tovariš. Revez je tak učitelj. Samega sebe nekako ovira in tlači nazaj ter se zapira v zakotno kamrico, kjer kar mrgoli turobnih misli. Njegova duševnost in motorna sila pa vendar rabita razgibanosti in udejstvovanja in ker si na svojem poklicnem polju nekako sam zapre vrata, si poišče nadomestila drugod. Marsikateri tak talent se je izgubil v alkoholu in kvartanju.

Tako smo v kratkem pregledali glavne vzroke šolskih neuspehov. Sedaj, ko jih poznamo, jih bomo tudi lahko zdravili, oziroma odpravili.

E. Bojc

Nauk o duši

(Dalje.)

Kakor pri stvarnem, tako pri osebnostnem in pri svetostnem vrednočenju je vtisna (reaktivna) njegova stran **r a z v o j n a o s n o v a** presojevalne strani vrednočenja in ne obratno. To dokazuje tudi zgodovinski razvoj vseh verstev, ki so prvotno pomenjala — in to v obliki tako imenovanega lokalnega kulta — bolj srčno nego umsko zvezo pristojnih vernikov in šele na tem zgolj molitvenem temelju postavlja pozneje vse to, kar nazivamo danes dogmatično (tudi ceremonialno) njihovo stran. Tako nam razpade svetnostna vrednota molitve na eni strani ter češčenje na drugi tudi v **d v a t i p a** vsake religije, namreč na njeno prvotno molitveno (kultno) ter drugotno češčenjsko (mitično) stran, ki ju v večji ali manjši meri kažejo vsa verstva, vendar tako, da to verstvo bolj tipično označuje n. pr. vtisno molitvena stran, drugo pa prav tako bolj presojevalno češčenjska. Ta tipološka označitev pa se lahko prenese tudi na vse posamične človeške (zlasti še svetniške) in tudi skupinske, n. pr. redovniške strukture pobožnosti. (Prim.: Sv. Peter, Sv. Pavel, Sv. Janez, Sv. Ignacij, Sv. Tomaž Akvinski, Sv. Avguštin, Sv. Francišek Asiški i. p.)

Kakor pa smo že pri osebnostnem vrednočenju omenili možnost postvarjevanja in poosebljevanja, tako lahko tudi tu pri nabožnem vrednočenju govorimo o **p o b o ž a n s t v e n j u** (deifikacija!) reči in živali (n. pr. **m a l i k o v a n j e** pri primitivnih narodih, verstvih!) ali oseb (poganske vladarske osebnosti n. pr.). Prav tako pa (panteizem!) ter poosebljevanje istega (n. pr. otroško predstavljaje Boga z brado,

v nekem smislu lahko govorimo tudi v obratnem razmerju postvarjanja božanstva angelov i. p.).

Stvarno vrednočenje je razvojna podlaga osebnostnega, osebno vrednočenje pa svetostnega. Otrók se že veseli in žalosti, ko še ne ljubi in ne sovraži, nato pa že ljubi in sovraži, ko še ne pozna molitve ali čiščenja kot lastnega čustvovanja. Svetostno vrednočenje je razvojni vrhunec vsega vrednočenja, pa tudi človeške osebnosti, kateri je hkrati edina absolutna smiselna podlaga.

Šestorica čustev in njim odgovarjajočih vrednot nam hkrati odgovarja šesterim različnim plastem človeške kulture, kakor se ta odraža v duševnem življenju poedinca in vsakega naroda. Čutnim (hedonskim) vrednotam odgovarja gospodarska kultura (korist, dobiček, uživanje), vitalnim telesna kultura, estetskim umetnostna, logičnim znanstvena kultura (Akademija znanosti in umetnosti, univerza), etičnim socialna kultura (humanitarne ustanove, dobrotelost, pravičnost, korektnost, zaslužnost), svetostnim pa verska kultura (konfesija, Cerkev). Vse te kulturne plasti imajo svojsko rast in višino na raznih razvojnih stopnjah tako človeka, naroda in nazadnje človeštva sploh. Na različnih starostnih stopnjah prevladuje zdaj ta zdaj ona naštetih kulturnih plasti, začeni pri najnižji čutni kulturi (kvantiteta!), pa preko vseh ostalih, ki imajo vse svoj začetek v določeni starosti (človeka, naroda ali človeštva), svoj razvoj, višek in upad, vse do najvišje duhovne kulturne vrednote, ki sega že v onstranstvo (kvaliteta!). Tako je znano, da je puberteta tista točka v razvoju človeka, ko se zavedna avtonomna duhovna kultura šele začinja. Podobno »pubertetno« stanje nastopa tudi v vsakem narodu enkrat v njegovem kulturnem razvoju in vprašanje je, če smo kaj dalje od te dobe v splošni človečanski kulturi spričo vseh »nekulturnih« sodobnih pojavov, ki smo jim priča v XX. stoletju po Kr. Vsakdo tudi ve, da nastopa n. pr. najprej gospodarska kultura, umetniška kultura pri človeku in tudi pri narodu (pri našem je to očitno) razvojno prej kot znanstvena in ta spet prej kot etična ali religiozna, ki je pač najgloblja in dosega višek šele po prelomu življenja. Ni bil slučaj, da je na eni zadnjih naših razstav nabožne upodablajoče umetnosti prejela največ glasov priznanja slika starke, skrušene pred oltarjem s podobo Zalostne Matere božje. Iz izkušnje pa vemo prav tako tudi, da se tvorna pesniška žila mnogo prej osuši ko opeša pero znanstvenika in da izzvene najgloblje miselne umetnine (Faust, II. del) in človekovo spoznanje in iskanje življenjske sreče v delu in žrtvovanju za druge. Prevelika izoliranost (»larpurlartizem«) posamičnih kulturnih vrednot povzročajo lahko težke kulturne krize (prim. umik gospodarskega liberalizma pred socialno vezanim gospodarstvom v sodobnosti!).

Nekatere zakonitosti čustvovanja

Kakor ledene gore plavajo po morju, iz katerega so nastale, podobno plavajo tudi določene izobličene podobe predstavljanja, mišljenja in hotenja na morju čustev, katerega valovi jih stalno nosijo in obdajajo v lahnem pozibavanju ali v divjem zagonu. »Celotnost« človekovega doživljanja je torej še neizobličeno čustveno doživetje, ki je od vseh vrst človeških doživljanj pač najsubjektivnejše. Čustva nas ne pustijo ravnodušne, temveč nas zgrabijo, pretresejo (saj imenujemo zelo močna čustva »afekte« — in čustva sama »emocije«, kar pride iz lat. movere). Tesno s čustvom je povezana njegova polarnost (ugodna in neugodja), ki pa ne izključuje tudi »mešana in h« čustev in celo skupinskih odn. »o b o j n i h« (ambivalenca!). Mešana čustva nastopajo zelo pogosto v našem vsak-

danjem življenju. Jemo (otroci!) čokolado, čeprav vemo, da nas potem zaradi tega zob boli. Zdravnik doživlja lahko ob bolniku močno logično in socialno čustvo, prizor eksplozije n. pr. hkrati vzbudi v nas lepoto, socialno in logično čustvo. Seveda je eno teh mešanih in hkrati vzbujenih čustev v nas v ospredju (dominantno). Ambivalenca nastopa redkeje (ko n. pr. neko osebo hkrati ljubimo in sovražimo i. p.).

Pri čustvih skoraj ne moremo govoriti o sekundarnosti in reproduktivnosti, ampak so pretežno primarna, aktualna. Sočutje je plehko čustvo in istočutje ni prav za prav nepristno, ampak pristno čustvo. Podoživljeno čustvo (n. pr. pri gledaliških igralcih), je hkrati že pristno v svoji osebno prvotni obliki, četudi mogoče manj močno.

Pažnja razblini čustvo, ga ovira in oslabi, dočim afektom sploh ni dostopna. Poleg ugodja in neugodja loči Wundt in njegova šola še »napestost« (Spannung) »olajšanje« (Lösung) po eni strani ter vzdraženje in pomirjenje. Zaradi univerzalnosti čustev ne moremo reči, da bi bila čustva fiziološko vezana na določene čutne organe ali na kako subkortikalno ali kortikalno središče. Zanimivo je, da resne obolelosti in notranje poškodbe najvažnejših organov (n. pr. pljuč, možganja!) vzbude le majhna neugodja — ali še teh ne —, dočim na drugi strani poškodbe, ki so z biološkega stališča manjšega pomena (n. pr. odrezan prst, izbit zob) vzbujajo intenzivne bolesterne občutke in tudi neugodje. Ob močnih čustvih pordečimo ali prebledimo, včasih se celo onesvestimo. Dalje časa trajajoči isti ali ponavljajoči se dražljaji povzročajo čustveno o t o p e l o s t. Tako nam n. pr. najboljše jedi presedajo; pokrajina ali umetnina, ki nas skraja privlačuje, nas pusti hladne, če jo dnevno lahko gledamo. Celo na bolečine se lahko navadimo do določene stopnje. Ta zakonitost prilagajanja in otopevanja gre vzporedno z občutki, vendar je še mnogo večje pri čustvovanju. Najbolj znan primer tega duševnega dejstva je m o d a, ki prinaša to, kar more vedno znova spet učinkovati na čustva, ki so že otopela za prejšnjo obliko. Tu prednjači ženska obleka, ker je žena mnogo čustvenejša od moža po svoji duševni strukturi. V prenesenem pomenu in posredno se moda razteza tudi na umetnost, celo na miselnost in nravnost, kar zlasti pospešuje časopisje. Vendar utrujenost nastopi prej pri ugodju kot pri neugodju. Pijanci in niktinisti ter morfinisti morajo vedno več uživati, da dosežejo isto ugodje. To je čustveni r i t e m. V splošnem ugodje dobro vpliva, poživlja, neugodje pa slabo, ovira organizem. Vendar pa n. pr. lahko pri najboljšem zdravju trpimo na »svetobolju« (duševnem neugodju) in n. pr. pri najtežjih boleznih (rak, sladkorna), ki niso zavestne, uživamo lahko v veselju. Prav za prav ne vemo, kaj je osnova čustvom na fiziološki strani. Bržčas pa imajo opraviti čustva z vasomotoričnim živčnim sistemom (rdečica in bledica pri afektih!).

Narodna kultura

Prof. Ema Deisinger

Psiha slovenskega naroda¹

(Nadaljevanje.)

Že pri starih Slovanih zasledimo veliko religiozno občutje, a tudi Slovenci so od slikovitega sončnega mita prednikov ohranili mnogo podob, kajti proces upadanja sončne moči (ki doseže najnižjo točko v kračunu) in zмага sončnega potomca nad sovražnimi demoni zime, je močno odjeknila v ljudski duši.

Čeprav se je religiozno občutje s krščanstvom premaknilo v vero v enega Boga, vendar je ljudska duša tudi po tej poti hotela ohraniti mnoge stare šege in običaje iz poganske davnine. Religiozni običaji slovenskega ljudstva nam pričajo, kako je slovenska duša idejo nadosebnega božanstva, ki ureja svet in gospoduje nad stvarstvom, nosila v sebi kot pradavno, veličastno in neminljivo pesem, ki je donela skozi tajinstvene šume, loge in gaje.

V religioznih običajih je slovenska duša prenašala iz roda v rod to dediščino obenem z neumrljivo vizijo človeštva po medsebojni ljubezni, bratstvu in pravici do življenja. Družinsko življenje je bilo že starim, poganskim Slovincem zadruga, ki ni prenesla razcepitve med starši, otroki in vnuki, ampak jih je povezala v eno po medsebojni ljubezni. Najhujša kazen je bila, ako so koga kot malovrednega »zlega sina« ali kot »zlo hčer« izvrgli iz zadruge, tako da je kakor »izgoj« moral brez družine po svetu.

Še celo, če je kdo poprej umrl kakor kak drug član njegove družine, je moral v navo ali raju biti zapuščen in osamljen, dokler ni prišel za njim kak član njegovih svojcev.

V religioznih običajih zatorej ni urejen samo odnos do Boga, ampak tudi odnos do vseh živih in mrtvih. Sem spadajo tudi vsa tradicijska slavlja kakor krst, botrovina, poroka, svatovanja, pa tudi žalovanja, kakor pogreb, pokop, sedmina, žrtve, verne duše itd.

Krščanski božič, praznik rojstva Gospodovega, je za vernega Slovenca ne samo velik cerkveni praznik, ampak tudi praznik družinske skupnosti, saj povezuje v družinsko zajednico i hišne posle, hlapce in dekle. V psihologijo slovenskega naroda moramo zatorej vsekakor vnesti tudi to postavko družinskosti, ki jo je narod po svoji najgloblji in nenapisani postavi izvrševal in izpričeval v svojem življenju.

Božič je vsesvet dan v zavesti slovenskega naroda, tako svet, da pravijo, da če kdo umre na božični dan, pride naravnost v nebesa. V odvisnost božične noči spravlja vso naravo. Za slovensko dušo ni to noč nobenih mrtvih predmetov več: kamenje raste in čuje, zvezde prisluškujejo, nebo

¹ Ta del razprave bi moral biti objavljen že pred člankom v št. 2 in 3 »Sl. Učitelja« te razprave, a jo zaradi pomote v numeriranju prinašamo sedaj.

se odpira, drevesa, gozdne živali in živina se pogovarjajo. Personifikacija mrtve prirode ni to noč samo poetični navdih, ampak ljudska vera in živo versko občutje, da se to noč na zemlji nekaj silnega, skrivnostnega in velevažnega dogaja: rojstvo Mesije.

Tudi krščanski simboli in predmeti, kakor kadilo, s katerim pokade vse hišne prostore, ima to noč magično moč, da nobena zla sila ne more škodovati.

Na Gorenjskem je to lep hišni obred. Gospodar gre naprej s kadinico v roki, za njim stopa hišna gospodinja s kropilnico z blagoslovljeno vodo in kropi, potem se vrste otroci in ostala hišna družina ter glasno molijo. Pokadijo in poškrope vse hišne prostore, delavnice, kleti, hlev, šupo, drvarnico in skedenj, tudi vrt in drevesnice, da bi se razlil obilno na vse božji blagoslov.

Sveta noč je Slovincem nekaj tako neizrekljivo svetega, da se prebudi celo narava iz zimskega spanja, da za nekaj trenutkov prenehajo obstajati zanjo celo naravni zakoni. Celó voda se za nekaj trenutkov spremeni v vino.

Že stari, poganski Slovenci so praznovali to dinamičnost dogajanja v naravi s posebnim strahospoštovanjem, prerokovali so in darovali bogovom. Stara slovenska sončna božanstva so upodabljali namreč s svetim peharjem ali kotličem, iz katerega so prerokovali, sploh so si sončno božanstvo umišljali poganski Slovenci na konju s sokolovimi perutmi, končavajoče se v ribo (s čimer so simbolizirali združen kult svetlobe in vode).

Čudežna moč svete noči, ko se rodi Odrešenik, je že po naravi sami primerna za prerokovanja. Iz vremena na sveto noč sklepajo še danes nekateri na slabo ali dobro letino. Kmet je hotel vedeti, kakšna bo nova žetev, obilna ali revna, zato je primerjal vreme na sveti večer in sklepal iz njega na bodočnost. Vraževerstvo in prerokovavstvo se je ohranilo tudi v krščanskem božiču. Številna in zanimiva so zlasti vremenska prerokovanja, ki se glase:

Ako na božič dežuje, bo prihodnje leto mokro.

Božični dež vzame rž.

Če je jasno na sveti večer, bodo jasni (prazni prihodnje leto) kozelci. Dež in veter pred božičem, koplje jamo rad mrličem.

Jasno in svetlo če je sveti večer, letina prav dobra se rada primeri; sveti večer če oblačno, temno, žita bo prazno ob letu gumnó.

Kakršna sapa drži na sveti večer, tako bo vse prihodnje leto.

Kolikor bliže božič mlaja, toliko hujši mraz prihaja.

Kolikor se ivja o božiču na vejah blesti, toliko sadja prihodnje leto na drevju visi.

O božiču zeleno, o veliki noči sneženo.

Polna luna blizu božiča, južno zimo nam priča.

Slaba bo letina, malo dobiš, če je mokrota na sveti božič.

Sveti dan vetrovno, ob letu bo sadja polno.

Od božiča do sv. Treh kraljev če nastaja gosta megla, bo veliko nevarnih bodljajev in še drugih bolezni doma. ltd.

Kakor pripisujejo veliko važnost vetru, ki na sveto noč piha, tako pripisujejo tudi raznim drugim znamenjem prihodnji pomen.

Dekleta vlivajo raztopljen svinec v vodo, da izvedo, kakšnega stanu bo njihov ženin, snubec pa lahko vidi svojo bodočo ženo v vodnem zrcalu.

Sveta noč je veljala tudi kot ura duhov. Gora Bogatin se odpre pogumnemu, ki hoče iti zaklade kopat. Pa tudi strah pred zli duhovi, ki ravno o božiču skušajo škodovati, je še vedno živ med ljudstvom. Gorje tisti ženi, ki na božični večer preko enajste ure še goni svoj kolovrat: pride *G l o d e ž*, ki jo ogloda do belih kosti.

Tudi lanu ne smejo spresti na božični večer do konca, ampak ga mora šop ostati na kolovratu, da bi ga Devica Marija lahko uporabila za novorojeno Dete.

V bajevno moč svete noči, ko se rodi Mesija, potaplja ljudstvo svojega duha, kajti tako je že bilo v božjem načrtu, da se izvirček človekove biti steka v svoj pravir. Že skozi vekove je podzavestno čutil ta pravir, se drhte poganjal za njim skozi temino poganstva in prisluškujoč, kaj mu v zimskem soncevratu govori zemlja in kamenje, živali in gozd, kaj besedujejo med seboj dobri in zli duhovi. Ni zatorej zaman in odveč gazil skozi temino poganstva, da je sad njegovega hrepenenja po večnem Bogu dozorel do tiste zlahtnejše oblike in vsebine, ki mu ga je dalo krščanstvo.

V slovenskih *j a s l i c a h*, ki jih naredijo za božič v bohkovem kotu družinske sobe, je upodobljen lik tega pričakovanja in hrepenenja. Slovenske jaslice so nekaj posebnega in svojevrstnega; v njih je zaobseženo ne samo poslanstvo vere, ampak je v njih iznešeno vse, kar je slovensko ljudstvo čutilo, vsa žeja in lakota po Odrešeniku, ko je korakalo po sipkem zimskem snegu alpskih tal in so se njegove stopinje izgubljale v noči poganskega malikovavstva.

(Dalje.)

Iz šolskega življenja

Fr. Fister

Ročno delo in pouk v višji ljudski šoli na kmetih

»Ta pa bo, ta!« si zadovoljno zaviha gospodar brke, ko gleda pripravnega sina, kako mu gre delo od rok. »Županov je bil tri leta v mestnih šolah pa ni za nobeno delo; ne le z rokami, tudi z butico ga naš poseka.«

Ali ni namen šole, da oblikuje fanta in dekleta za pripravnega, umnega, delavnega gospodarja in gospodinjo. To je mogoče doseči brez ročnega in praktičnega dela. Otrok se lažje in jačje vživi v to, kot v samo razmišljanje. »Saj delajo otroci dosti doma, še preveč!« bo rekel kdo. Prav zato je samo teoretično delo otrokom še bolj tuje. Ni vseeno, kako in na kakšno delo se navaja otrok.

Zakaj je otrokom priljubljen pašnik? Tam delajo piščali, mlinčke v potoku, postavljajo bajte, tam so trgovci, mesarji in kupci, tam so vrtnarji, gospodinje

in gospodarji in le česa se ne spomnijo! Kako to delo prevzame otroke! Ne zebe jih, nihče ni lačen in gorje mu, kdor bi nagajal, podrl mlinček ali zažgal bajto. Povedali bi očetu! »Mama, pipec!« je prva vroča želja sina na sejmu.

Res, otrok se močno vživi v delo. Misli so napete, oči so budne, roke ne počivajo, vse se uri in usposablja. Glavno je pa to, da ostane otrok priroden, da pristane le na to, kar lahko uresniči, kar je v življenju mogoče in se ne izgublja v fantastičnih sanjah. Taka glava ne precenjuje svojih sposobnosti, ker se stalno bori z materialom, ki ji je pravo ogledalo. Misli so sigurne, jasne, z vsem čustvenim pristankom, kar mnogo pripomore k odločnemu značaju človeka. Po mnogih izkušnjah postane otrok iznajdljiv, vsa prisotnost pomaga k uspehu, kar ohranja človeka v ravnovesju, takega, kot je od narave. Ali ni ravno v tem velika hiba današnje družbe, ko se delo in sposobnosti podcenjujejo, ko misli hite nad človeške moči, kar vse le iztirja človeka!

Otrok je izdelka vesel. Svoj uspeh lahko pokaže, vsak ga vidi, njegov je. To dviga samozavest in ponos pa spoštovanje do dela. Ker ob delu doživi vse lepo, ga vzljubi in stremi za njim. Skuša se izpopolniti. Dela s skrbjo, kar je lastnost pravega mojstra. Ali ne manjka v današnjih stanovih mnogo teža?!

Pri delu se razvije tekma. Primerjava izdelkov je lahka, ocena razumljiva, kar otroka še bolj pritegne. Vse žrtvuje, samo da uspe. Delo ga disciplinira, njegov pomen mu je umljiv, razveseljiv in vzpodbuden. Tak človek je v vsaki družbi na svojem mestu, resen in vztrajen. Hitro se znajde, ne izbira dela po komodnosti, delo mu je življenje. Takih ljudi danes manjka. Malo delavnih rede občine, nasprotno, vse blagostanje prihaja iz takih rok.

Otroci se pri delu med seboj posvetujejo, kar jih zbližuje. Delo vceplja prijateljstvo. Srečen, vesel človek je lažje dober kakor slab. Sožitje delavnih je lepo in omogoča ves napredek. Skopuštvu raste ob borbi s sebičnostjo, ker človek ve, da je odvisen le od sebe.

Izdelki in razstave bi pritegnile domače, pouk in uspeh bi jim bil jasan, vse praktično, pametno, potrebno, kar bi vzbujalo občudovanje, veselje in navdušenje — pravo razumevanje za šolo, ki ga danes tako manjka. Pri takih izdelkih domači radi pomagajo. To le utrjuje nujno potrebno vez med domom in šolo. Prosti čas, ki ga iztakne otrok le ob zanimanju in navdušenju, bi bil koristno izrabljen. Igranje na paši bi postalo pametnejše, koristnejše.

Ne mislim, da bi se učili otroci rokodelstva, obrti vseh vrst. Ne! Mnogo ponazoril iz življenja, ki ga srečujemo in živimo, se pa da lepo izdelati. Izdelek je dokaz, da otrok predmet v celoti razume in zna! Ob izdelkih tudi odsotni hitro nadomestijo zamujeni čas.

Pouk si zamišljam po učnih enotah, ki naj na kmečkih šolah temeljijo na praktičnem gospodarstvu in gospodinjstvu. Na višji stopnji je potrebna praktična združitev vsega znanja, fant in dekleta naj se razgledata po življenju, kamor sta namenjena.

Preden bom pojasnil, kako si zamišljam praktično delo, naj se dotaknem načrta.

Enote:

1. Uredil si bom zdrav, lep, prijeten dom, ognjišče miru in sreče.
2. Za hišo bom zasadil sadovnjak, sebi v veselje in korist, vasi v lepoto in ponos.
3. Na klancu se bodo trte šibile.
4. Gozd bo moja pokojnina in pomoč v najhujši sili.
5. Vrt mi bo štedil, veselil me in zdravil.
6. Nasadil bom polno rož.
7. Čebelice mi bodo sladkale potice in polnile žep.
8. Kokoši bodo skrbele za pirhe.

9. Brez kolin ni praznikov.
10. Sivca, Murija in Ciko bo veselje pogledati.
11. Travniki in pašniki jih bodo krmili.
12. Mleko bo zdrava hrana.
13. Ovce me bodo oblačile.
14. Tudi zajčki mi bodo v veselje.
15. Na sejmih bo kupčija.
16. Na polju bom žel stotere obresti.
17. Lepo bo na mojem domu!

Na te enote se da nanizati vse potrebno znanje.

Za primer navajam 1. enoto »uredil si bom zdrav dom, ognjišče miru in sreče«.

Prakt. gosp. znanje: Katastrska uprava, zemljiška knjiga, zemljarina, zgradarina, zavarovanje proti požaru in vlamu, življenjsko zavarovanje, zavarovanje delavcev.

Poslov. spisje: Kupna pogodba, menjalna pogodba, prošnja za stavbno dovoljenje, prijava delavcev Okrožnemu uradu, položnica, nakaznica, spremnica, tovorni list, vloge na katastrsko upravo v zvezi z zemljarino in zgradarino, vloge na davčno upravo in prošnje ter pritožbe na dravsko finančno direkcijo.

Kmetijstvo: Vrste zemlje, postanek, apnenec, apnenica, gradbeni material, obziri pri izbiri stavbišča, izsuševanje zemljišča, prezračevanje, segrevanje hišnih prostorov, osvetljevanje, pokrivanje hiše, kako bom porabil preostali material.

Gospodinjstvo: Red v kuhinji in shrambi, v kleti in podstrešju, ribanje, pranje in škrobljenje perila, likanje in zlaganje, nakup perila in obleke, shranjevanje obleke.

Higiena: Suh, svetel, zračen, urejen dom in zdravje, higiensko stranišče, vodnjak, vodovod, beljenje hiše, slikanje, pleskanje, naselitev v novo hišo, razkuževanje, prva pomoč od elektrike ponesrečenim.

Prirodopis: Električna napeljava v hišo, radio.

Računstvo: Ploskovne mere, merjenje parcel, procenti, prostornine teles, gradbeni proračun.

Slovenščina: Slovenski narodni mojstri (po literarnem zemljevidu), njih dela, narodni običaji v slovenski hiši.

Zgodovina: Zgodovina Slovencev.

Zemljepis: Pogled na domove po svetu.

Srbohrvaščina: Gostoljublje, Sunce i zdravlje, Moj dom.

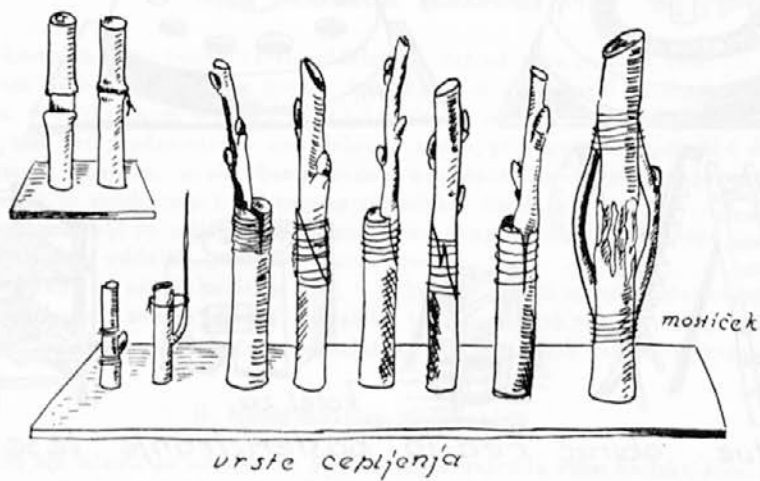
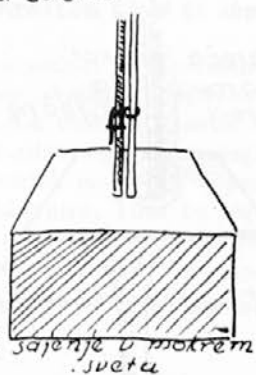
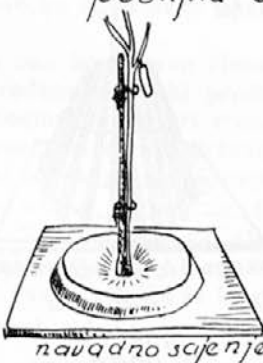
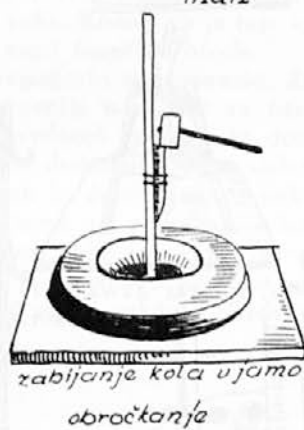
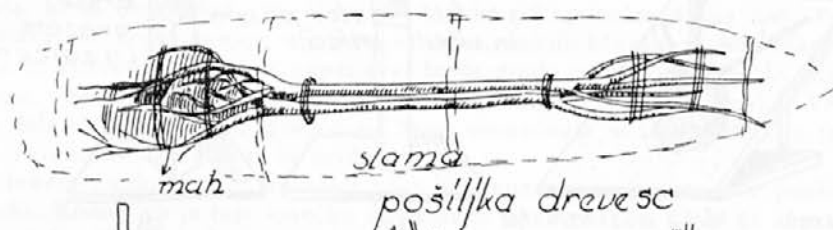
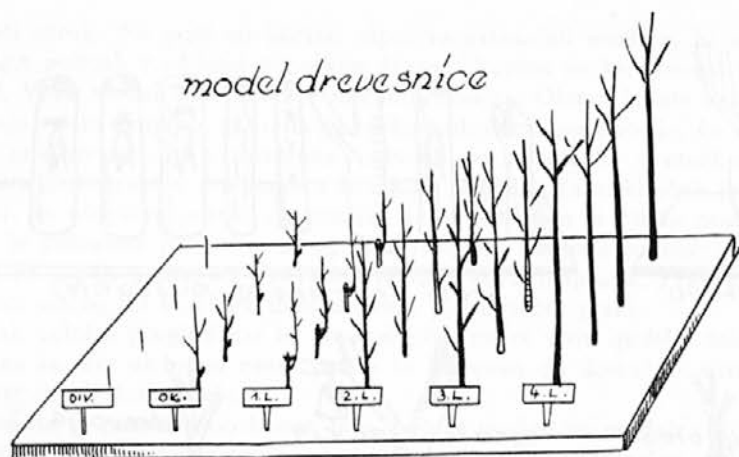
Deškaroč. dela: Pokrivanje strehe z opeko, pločevino, lesom, slamo, škrlom, eternitom, smol. lepenko. Navadna tla, parket, linolej, ilovnata, iz valjcev in katrana, kamenitna, cementna. Strop, okno, rolo, polkna. Police v kleti, smetišče, stranišče, model za kanalizacijo, vodnjak, vodovod, peč, centralna kurjava, šablone za slikanje sob, detektor.

Dekliškaročna dela: Belo vezenje, zavese, namizni in zidni prtji, krpanje nogavic in perila. Izdelovanje perila.

Risanje: Načrt hiše, ornament kot okras v hiši, tapeta, slikanje skrinj.

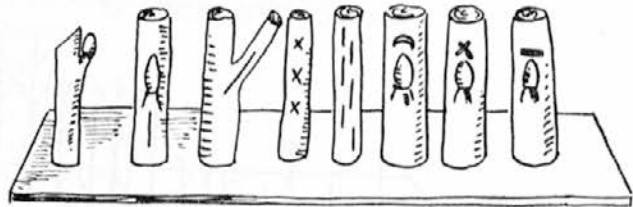
Pripominjam, da je marsikaj le ponavljanje, kar je potrebno zaradi celotnega pregleda in življenja. Omenjeno enoto sem obdelal v sedmih tednih. Kako? Prve ure so potrebne za razgovor. Na dveh izletih skozi vas lahko otroci spoznajo marsikaj dobrega in zaniknega. Obiščejo tudi zemljiško knjigo in katastrsko upravo. Po taki pripravi se šele preide k podrobnemu pouku. Otroci si ob celotnem pogledu na dom razdelijo študij. Vsaka skupina doma opazuje, sprašuje, čita, po učiteljevem načrtu izdelava modele in se pripravi za poročilo v šoli. Kaj vse otroci znesejo skupaj! To poročanje je nazorno, navadno precej izčrpno, saj so imeli vsi obrtniki dosti posla, preden so zadovoljili radovednosti in uka-

Za primer navajam le nekaj skic modelov iz sadjarstva

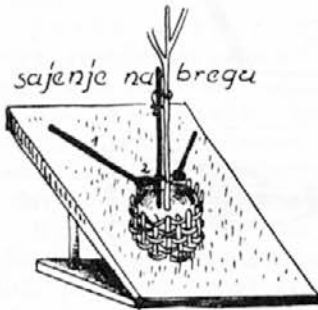

bolno drevo

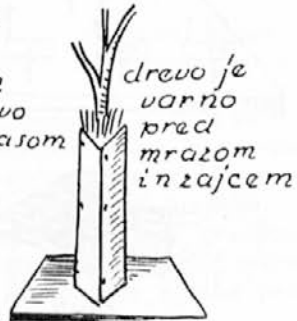
rezi in zareze (puščanje)

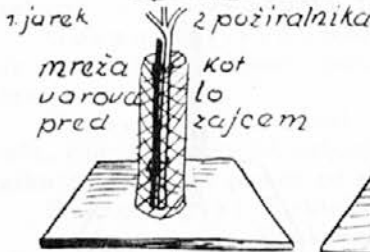
sajenje na bregu

osnaži pobelje skrmil in valil

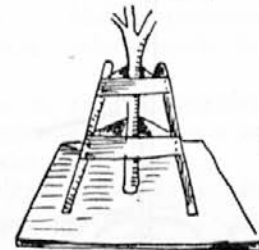
drevo je varno pred mrazom in zajcem

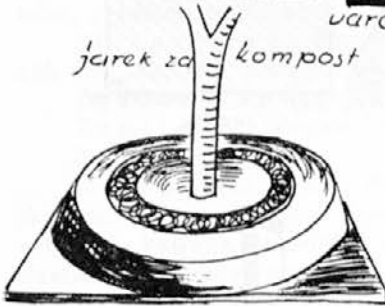
1 jarek mreža kot varovalo pred zajcem

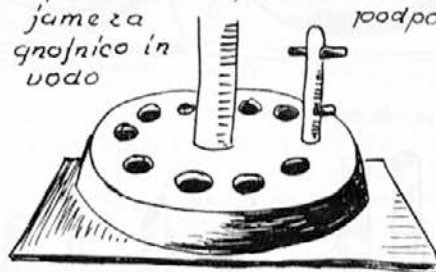
2 požiralnika

varovalo pred kotošmi, pred živino, podpornik

jarek za kompost

jame za gnojnico in vodo

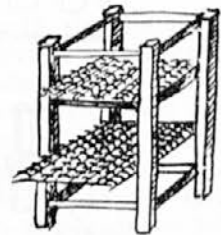
lestve obirač

cedilo

kotel za pasteriziranje lese

pasteriziranje lese

željnosti otrok. Na paši so škrtali pipci in ustvarjali modele, ki so se množili na dolgih policah v učilnici z vsakim dnevom. Skupine se kar kosajo v zanimivosti poročil. Vsak model dobi listek z imenom mojstra. Otroci iz iste vasi se navadno grupirajo v isto skupino, zato, da se lahko tudi doma pogovorijo, če je treba. Prav šolsko analiziranje, ki ni bistvene važnosti, je za otroke pretežno. Novo snov večinoma ilustrirajo v dnevniko s kratkimi zapiski. Za zaključek je primeren še en izlet, da otrokom potrdi spoznanje, kako potreben je bil ta pouk. Pri takem pouku je potrebna primerna strogost učiteljeva. Če delo ni načrtno in disciplinirano, je uspeh nemogoč. Prevažna je učiteljeva priprava. Prav gotovo pa ne bo uspel učitelj, ki bi svoje delo uravnal po mesečni plači.

Tak celotni pregled naj bi obsegal učni načrt višje ljudske šole na kmetih. Potreben je, ker ob njem raste ponos in ljubezen do domačije, otroke nagne k delu, kar je ključ do sreče.

Bogata je razstava ob koncu leta. Lep je pogled na modele, ki predstavljajo strokovno znanje posameznih panog domačega gospodarstva. Mislim, da ni gospodarja, ki bi ob pogledu na številne modele, od apnenice mimo kolovrata, statev, stiskalnic, kope, panjev, uljnjaka, kurnika, zajčjih hlevčkov, gospodarskega orodja in strojev, električne napeljave, tople grede, silosa itd. do mlina, vodne žage, svinjakov in modernega hleva, ne odobral važnosti pouka. Vmes pa ročna dela deklic, bodočih gospodinj! Sama domačnost in lepota diha iz take razstave, razumnost, spretnost in pridnost.

Pri takem pouku prazni kabineti niso bistvena ovira, ker za vse poskrbe pridne roke. Komur pa je tuje kmečko življenje in nima veselja, da bi ga spoznal, naj ne mori kmečkih otrok.

Prepogosto spoznavamo, da ima le delaven človek smisel za družabni red, da zna ceniti mir, teži za napredkom, vzljubi prostor svojega udejstvovanja, pozna vrednost svobode in domovina mu je pri srcu. Le delaven človek more biti pravi domoljub, le pri delavnem narodu je država zdrava in nepremagljiva.

Pouk in delo, vsakega nekaj za spoznanje in napredek mora biti v kmečki šoli. K temu naj pomagajo šolski vrtovi, kuhinje in delavnice. Tudi če tega ni, se z dobro voljo marsikaj zmore. Nehvaležnost naj nikogar ne straši, ker je pač res, da je v boju s kmečko sebičnostjo, častihlepnošjo, zlobo in nevednošjo krivec navadno »učitelj«! Cepi in vesel bodi, če se bo prijelo, na sad pa ne čakaj!

Albin Sprajc

Moj oddelek (razred)

Slika kompleksnega pouka za II. oddelek (2. razred višje ljudske šole).

Podajam sliko kompleksnega pouka, kakor sem si ga zamislil za drugi razred višje ljudske šole, v konkretnem primeru za trg Šmarje pri Jelšah. V isti je poizkus, kako se naj poveže čim več predmetov v eno delovno enoto, preizkuša in uporablja dosedanje znanje učencev, skratka, uveljavljanje načela koncentracije in aktivnega sodelovanja učencev, kakor to predpisuje § 44 zakona o ljudskih šolah.

I. Mladí prijatelji in prijateljice! Danes bomo skupno nekaj zanimivega preresetali. Kaj neki? O vašem oddelku (razredu) bomo govorili.

Ko ste pred leti začeli hoditi v šolo, t. j., ko ste postali učenci (učenke), ste v nazornem nauku opisali šolsko sobo (I. oddelek), kakšna je, kaj vse je v njej, koliko sten in oken ima, itd. Danes pa si hočemo ogledati še od druge bolj zanimive strani.

II. Nekaj slovnice in lepopisja

Torej vi ste učenci in učenke II. oddelka in 2. razreda višje ljudske šole. Napišite ta stavek v zvezke in na šolsko tablo kar najlepše! Napišite ta stavek tudi v cirilici! (Se

oboje izvrši.) Oddelek, to je kakšen besedni razpol? (Samostalnik.) Sklanjajte ga! Vprašaj s celim stavkom po sklonih, odgovarjaj! (Učenci sklanjajo.)

III. Primeri razmišljajočega računstva o II. oddelku

Kakšne geometrijske oblike so stene, strop in tla? (Pravokotniki.) Izračunaj obseg in ploščino tal! (Se izvrši. 71, 78 m².)

Nariši mi na tleh m² s kreda! Postavite se sedaj v ta m²! (12 učencev napolni prostor.) Koliko znaša ploščina tal?

Koliko ljudi bi lahko približno stalo v vašem oddelku? (861.)

Šmarni trg šteje približno 408 ljudi. Kolikokratno število prebivalstva je približno to? (2 kratno.)

Kakšen geometrijski lik je šolska soba? (Pravokotna prizma.) Izračunajmo njeno vsebino! (Se izvrši.) (265, 586 m³.)

1 m³ je koliko litrov? (Tisoč litrov.) Koliko litrov vode bi šlo v vaš oddetek? (265, 586 l, t. j. 2655 hl 86 l.)

Koliko je približno stala ena klop, ko je bila nova? (180 din.) Koliko so tedaj stale vse? (2160 din, ker je v razredu 12 klopi.)

Kolik tehtaš približno? (40 kg.) Koliko povprečno vsi? (1080 kg.)

Koliko vas je vpisanih vseh učencev in učenek? (34 otrok.)

Koliko vas je danes v oddelku? (27 otrok.)

Najprej sodi (se izvrši). Sedaj pa točno preštej! Koliko je to v %? (79,4%.)

Ali veste, koliko let je star vaš oddetek? (62 let.) Koliko učencev in učenek je približno že sedelo v teh letih v vaši učni sobi, ako računamo na eno leto povprečno 50 šolskih otrok? (3100 učencev.)

Ali niso vse to zanimive številke?

IV. Nekaj zemljepisja in higijene

Učenci naštevajo glavna učila v oddelku (razredu) ter ista kratko pogovorijo. (Zemljevid Evrope, človeško telo.)

V. Govorne vaje in spisje

Sedaj mi pa opišite: kdaj je bilo v vašem oddelku najbolj veselo, kdaj najbolj žalostno, katere učne predmete se najraje učite in zakaj, katerega součenca (ko) imate najrajši in zakaj? Kako občujem z mojim najljubšim součencem (z mojo najljubšo součenko?)

Opisujejo, kritikujejo in samostojno ocenjujejo govore. To, kar ste mi ravnokar ustno popisali, boste sedaj tudi pismeno podali. (Sledi spis o označenih temah, izmenjava zvezkov, čitanje izdelkov, iskanje napak ter ocena spisov po učencih samih!)

VI. Risanje

Na poziv narišejo učenci II. oddetek (razred) v tlorisu.

VII. Petje

Ali še znate pesmi o šoli in učilnici, ki ste jih peli, ko ste bili še učenci osnovne šole? (Učenci zapoje: »Stoji učilna zidana«, in »Prav vesel iz šole grem«.)

Zaključna razglabljanja

Prijatelj(ice)! Globoko sem prepričan, da se boste še v poznih letih svojega življenja kaj radi spominjali šole in oddelkov, ki jih sedaj obiskujete! »Saj dvojno uživa,

kdor v preteklosti živi», pravi nemški pisatelj in vzgojitelj Jean Paul (Paul Richter). Spominjali se boste radi, kako ste medsebojno občevali, se učili, se igrali, a tudi prepirali. S hvaležnostjo v srcu pa se boste spominjali učiteljev in učiteljic, ki so vas poučevali ter vam dajali koristne nauke in znanje na pot v življenje in katere že sedaj krije črna zemlja! Mislim, da od srca radi obiskujete ta oddelek (razred) ter boste tudi prihodnje. Vsi naj vam bodo vedno vaš drugi dragi dom do vašega izstopa iz šole!

K. Hafner

Šolarska knjižnica

Bevk Fr.: Kozorog. 1933. Br. 20 din, vez. 24 din. Dobra povest izpod Šmarne gore, spisana po narodni pripovedki. Otroci jo bodo radi brali, pa najbrž tudi odrasli. Jezik in slog dober. Od 10. leta dalje.

Bevk Fr.: Plešimož. Gorica - Sigma. — Zgodba medvedove družine, ki je imela svoj dom v Jalovcu. Zanimivo pripovedovanje, dober slog, čist jezik. Od 8. leta dalje.

Bevk Fr.: Tovarišija. 1934. Br. 5 din, v polpl. 8 din. Povest iz mestnega življenja. Žalostna zgodba revnih otrok, ki doraščajo brez prave vzgoje. Socialno ozadje. Dober slog, čist jezik. Od 12. leta dalje.

Bevk Fr.: Grivarjevi otroci. Rr. din, vez. din. Zgodba otrok, ki so morali zgodaj iz doma po svetu, njih dogodivščine pri hudobnih ljudeh. Jezik in slog dobra.

Bili so trije velikani... Belokranjske pripovedke. Zapisal Lojze Zupanc. 1932. Br. 12 din, vez. 16 din. — Dobra izbira, dober jezik. Od 10. leta dalje.

Bitenc Vinko: Zlati čevljički. 1935. Br. 10 din.

Bonsels Valdemar-Vladimir Levstik: Prigode čebelice Maje. 1923. Br. 9 din, vez. 20 din. Roman slavnega pisatelja, ki v krasnem slogu in jeziku na zanimiv način opisuje življenje čebel. Prevod je dober. Za otroke od 12. leta dalje.

Burnett-Pribil Karl: Mali lord. 1925. Br. 20 din, vez. 30 din. Svetovnoznana povest dečka, sina angleškega lorda, ki ga je oče zavrnil. Kot siromašen deček je preživel svojo mladost v Ameriki, nakar ga je stari oče poklical k sebi na Angleško, da postane bogat lord. Čudovite zgodbe nedolžnega otroka, ki je s svojo dobrosrčnostjo in neustrašenostjo ganil srce neusmiljenega plemenaša. Napeta vzgojna zgodba, ki pa prav nič ne kaže svojega vzgojnega kopita. Zelo priporočljivo za otroke od 10. leta dalje.

Božične pripovedke. Priredil Karlin Pavel. Br. 12 din, vez. 16 din.

Brinar Josip: Kosmatin — kralj notranjskih gozdov. 1931. Br. 20 din, vez. 32 din. V notranjskih gozdovih okoli Nanosa živi medvedja družina, katere poglavar je Kosmatin. Nekoč si zadere trn v golt, mali Pavlek mu ga izvleče. Tako si postaneta deček in medved prijatelja. Na to temeljno zgodbo je pisatelj nanizal vrsto dogodkov iz življenja medvedje družine. Povest je zanimiva, slog živahen, jezik, kakor v vseh Brinarjevih delih lep in sočen, poln ljudskih izrazov in rekel iz ljudskega izslovlja. Za otroke od 10. leta dalje.

Brinar Josip: Medvedji lov. — Čukova gostija. Dve povesti. 1900. Vez. 10 din. — Dva lovca zasledujeta medveda, ki se klati v okolici. Čez noč se nastanita v gozdni koči svetovnega popotnika Kozine. Vsi trije si krajšajo noč s pripovedovanjem raznih resničnih in izmišljenih dogodivščin. Medtem pride medved k čebelnjaku, ki ga ima Kozina poleg hiše, da bi se posladkal z medom. Po kratkem boju ga ubijejo. Živahna zgodba, polna folklore, jezik sočen. Za otroke od 10. leta dalje. — Čukova gostija: Povest, prirejena po znani narodni pesmi.

Brinar Josip: Volk Sivor. 1931. Vez. din. V goščah pod Nanosom gospodari strašen volk Sivor, ki ga je v mladosti dojila Risa, psica pastirja Jerneja. Ko odraste, zbeži v goščo, zbere okoli sebe trumo volkov in z njo vred strahuje blizu in

daleč naokoli vso pokrajino. Nihče mu ni kos. Pogine od starosti. Poučne in zabavne zgodbe, jezik lep. Za otroke od 10. leta dalje.

Brinar Josip: Lisica Zvitorepka. 2. predelana izdaja. Br. 8 din, vez. 16 din. Zivalske pravljice za mladino, ki jih pa tudi odrasli radi bero. Druga izdaja dokazuje, kako se je knjiga priljubila med ljudstvom. Ko je prvič izšla v založbi Mohorjeve družbe, jo je bralo vse, staro in mlado. Tudi danes še je poučno in zabavno berivo zlasti za mladino. Nobena šolska knjižnica ne bi smela biti brez nje. Od 10. leta dalje.

Cerkvenik Angelo: Ovčar Runo. 1937. Br. 4din, vez. 8 din. Zgodba psa, ki je zrasel na hercegovskih pašnikih, bil prodan v mesto, pa se mestnemu življenju ni mogel privaditi in je ušel gospodarju ter se odpravil na dolgo pot domov. Opis dogodivščin, ki jih je na dolgi poti doživel. Povest je napeto pisana, jezik je dober. Od 9. leta dalje.

Cervantes Miguel: Prebrisani plemenitnik Don Kihot. 1933. Br. 12 din, vez. 20 din. Izvleček iz svetovnoznane knjige španskega pisatelja je dober, vendar pa je snov za naše kraje in razmere tako tuja, da si knjiga naše mladine nikjer ne osvoji. Le redki so otroci, ki jim je všeč. Od 12. leta dalje.

Fyleman-Koritnik: Mavrična mačka. — Prevedeno iz angleščine. Štiri zgodbe o čudežni mavrični mački, ki je potovala na oblake, in v razne druge pravljice dežele ter s svojo prebrisanostjo povsod reševala prebivalce iz zagate. Vmes je vpletenih enajst drugih čudovitih, zelo lepih in resnično otroških pravljic, polnih žive domišljije. Jezik prav dober. Zelo primerno branje zlasti za male otroke od 7. leta dalje.

Andersenove pravljice. Priredila Utva, 1923. Andersenove pravljice so svetovno znane, zato jih ni treba posebej ocenjevati. Jezik in slog v pričujočem prevodu sta dobra. Za otroke od 8. leta dalje.

Češke pravljice. Prevedel Ivan Lah. 1922/23. Br. 6 din. Zbirka dobrih pravljic iz češčine. Mladina jih rada bere. Prevod je dober. Od 8. leta dalje. (Dalje.)

aaa

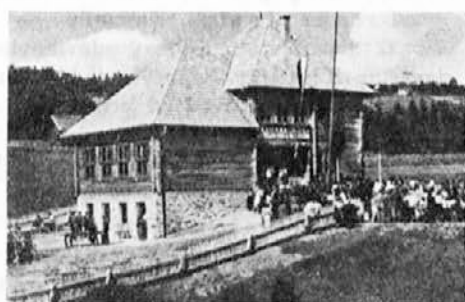
Nove ljudske šole

Po preteku več desetletij so na obširnem Krškem polju zopet odprli novo ljudsko šolo. Preobširni šolski okoliš šole v Cerkljah ob Krki so razdelili v dva šolska okoliša; manjši del z vasmi na polju proti Savi je dobil na Skopicah novo šolsko poslopje. (Glej: »Slov. Učitelj« l. 1939, št. 2, str. 28).

Poslopje je bilo lani meseca avgusta blagoslovljeno in izročeno namenu. Šola ima dva oddelka.

Sl. 1. Šola v Skopicah

Sl. 2. Šola pri Sv. Treh kraljih

Šolsko poslopje ima dve učilnici, pisarno, eno družinsko stanovanje in vse pripravljeno za samsko stanovanje, ki ga bodo dogradili v potrebi. Ljudstvo je za šolo veliko žrtvovalo. Gradbeni stroški znašajo okoli 280.000 din. Slog stavbe je prilagojen tipu dolenske ravninske vasi.

Vas Skopice leži ob cesti, ki veže Krško vas s Krškim. Vas sama je izmed največjih na Krškem polju. Oddaljena je od Brežic 6, od Krškega pa 9 km.

Tik meje, severno od Marenberga, pri Sv. Treh kraljih je bila šola nastanjena v zasebni — leseni hiši, ki sicer ni bila najslabša, vendar za šolo le malo primerna. Šoli je bila na razpolago samo zato, ker je zaveden obmejni Slovenec žrtvoval nekaj svojih ugodnosti, se preselil v manj pripravne prostore gospodarskega poslopja, svojo hišo pa odstopil v uporabo šoli, ki bi sicer morala z meje.

Kraj, ki ni strnjeno naselje, ima sedaj enonadstropno šolsko poslopje, spodaj zidano, zgoraj leseno. V pritličju so šolski prostori, v prvem nadstropju pa je zelo lepo družinsko stanovanje. Kraj, ki je od Marenberga oddaljen 9 km, leži 670 m nad morjem in je z večjim kulturnim središčem zvezan s slabimi poti, deloma stezami.

Poslopje je stalo 240.000 din. Stroški so narasli predvsem zaradi dragih in težkih dovozov potrebnega gradbenega materiala.

Dograjeno je bilo tudi novo šolsko poslopje v Motniku pri Kamniku. Dosedanji šolski prostori so morali biti zelo pomanjkljivi, ker bi se sicer Motničani najbrž še ne odločili za gradnjo.

Sl. 3. Šola v Motniku

Sl. 4. Šola v Kompoljah

Novo poslopje ima 3 lepe učilnice, upravne prostore in zadostno število lepih stanovanj. Upati je, da se bo učiteljstvo za ta prazna mesta bolj potegovalo kot doslej.

Šola ima 3 oddelke. Kraj s sedežem župnije leži 442 m nad morjem in 24 km od Kamnika ob avtobusni zvezi Ljubljana-Kamnik-Vransko.

Vzor vneme za šolo pa so pokazali Kompoljci v dobrepoljski fari v kočevskem okraju. Kompolje je velika vas, oddaljena od Dobropolj 5 km. Šolski okoliš obsega samo to vas, ki ima 150 otrok, in ki so vsak dan prehodili 10 km do dobrepoljske šole, kjer so učilnice tudi brez njih zadostno zasedene.

Niso se dolgo pripravljali, resno in pošteno so prijeli za delo, zato danes že stoji ob robu vasi zelo lepo šolsko poslopje s 3 učilnicami in lepimi stanovanji. Ne manjka ne vodovoda in ne luči.

Posebej je omeniti, da ima ta šola tako lepo opremo, t. j. klopi, mize, omare in table, da lahko služi za vzorec šolske opreme.

Novi šolski okoliš so odcepili od dobrepoljskega, ki je bil po svoji razsežnosti tako velik, da je bil nereden šolski obisk neizbežen.

Zanimivo je, da je prvi denar, ki so ga v Kompoljah imeli v ta namen na razpolago, daroval pokojni dr. Anton Korošec.

To so nova lanska šolska poslopja.

Večkrat pa iz raznih razlogov ni mogoče za šolo zgraditi novega poslopja, zato se krajevni činitelji odločijo za nakup kakega zasebnega poslopja, ki ga

potem s prezidavo in dozidavo uredijo, da vsaj za silo ustreza šoli. Ako pa je ta način pridobitve šolskega poslopja umesten in gospodarski, je drugo vprašanje. V splošnem smemo in moramo reči, da je negospodarski, ker skupna vsota kupnine poslopja in adaptacijskih stroškov daleč presega vrednost pridobljenega poslopja, ki ima poleg tega vedno še kake druge nevšečnosti.

Na ta način so priredili ljudski šoli dom v Štangi, okraj Litija. Kupili so zasebno hišo, jo prezidali in dozidali, da je postala šola. Ima 2 učilnici in 1 družinsko stanovanje.

Sl. 5. Šola v Štangi

Sl. 6. Šola v Turju

Ker so bili dosedanja prostori v Štangi med najslabšimi v banovini, zato je treba pozdraviti tudi ta napredek. Štanga, ki leži 501 m nad morjem, je od železniške postaje Litija oddaljena 12 km. Šola ima 2 oddelka in pribl. 90 otrok.

V Turju, okraj Laško, so bogatejši, zato so imeli pri prezidavi oziroma dozidavi starega šolskega poslopja srečnejšo roko. Stari šoli so prizidali eno učilnico in družinsko stanovanje. Prezidava, ki je stala 300.000 din, je v splošnem zelo posrečena. Sedaj ima šola 2 učilnici, lepo družinsko in samsko stanovanje ter potrebne upravne prostore.

Turje leži 597 m nad morjem severozapadno od Rimskih Toplic, do koder je nekaj nad 6 km.

V Andrejcih, okraj Murska Sobota, je imela šola premalo prostora, zato so obstoječe poslopje povečali, da ima sedaj 2 učilnici in 1 samsko stanovanje ter pisarno. Zadeva pa se ni posrečila.

Listek

Fr. B. Vaněk

V prelepi samoti

Za srečo

III.

Megla se je valila z gora nizdol, iz gozda je kipela navzgor, razgrinjala vedno z gostejšim in vedno bolj umazanim ovojem vso pokrajino, iz katere so se poleg ceste odražale samo gole veje na drevju. Črne kot oglje so se zdele in neskončno žalostne, kajti trenutek poprej jih je smrt poljubila.

Voziček s starko in sinom duhovnikom se je počasi kotrljal gori proti Lejšovki. Že je bil na vrhu, zdrdral je skozi gozd in samo motno je bilo videti Putimov. Tudi tam se je megla razlezla po vasi, prikradla se je skozi plotove v ograde, splazila se je na pode in v skednje in ko se ni imela več kam skriti, je silila v telo vsakomur, ki je stopil iz hiše, tako da je stiskal roke v žepe in jih trl ob sebi. Mrazila je, zajedala se je vsem v kosti.

Za Putimovim ni bilo več videti ne Křemešnika ne Proseča — povsod sivina, sama sivina. Hladna in mrtva; oko nima kje počiti. Zdi se, kakor bi se izgubila luč, kakor bi se izgubil zrak in bi se izgubljal ves svet.

Starki na vozičku pa ni bilo težko pri srcu, ni ji bilo mraz. Ogrnjena v veliko volneno ruto se je privijala k sinu, mu zdaj pa zdaj stiskala roko in vsa pot, ki se je neprestano vzpenjala, se ji je zdela kot lepa cesta v sama svetla nebesa.

Voziček se je vzel na vrh v Hůrkah in zavil po serpentinu. Megla se je zgoščala še dalje. Nje mračni šopi so se motali gozdu čez glavo, kot bi se nad njim oblak pretrgal, plazili se nizdol, kakor bi si bili vsi v zemlji odprli svoja skrivališča.

Čim dalje, tem vlažnejša je postajala megla, tem bolj je pršila in se spreminjala v drobčkan dež. Ko so se pripeljali do križa pod Křemešnikom, je z borovcev in bukev tiho rosilo, kakor bi plakale; z milijardami solz so bile vsevdilj posute trave in veje, očrneli listi praproti so se poslavljali v imenu vse prirode od njenih čarov.

Voziček je zavil od znamenja po poti na Křemešnik. Zlobno se je tu režala potnikom v obraz strma, izprana cesta, polna kamenja, češ, kaj neki hočejo na njej s to kobilico. Voznik Havel pa ni izgubljal poguma. Zlezal je s kozla in za njim častiti gospod: starko sta pa primorala, da je ostala.

Kobilica se je poganjala navzgor in od časa do časa postala.

Hipno pa se je iz objema gozda izvila jasa, zastrta z gostimi meglami, toda kljub temu je v nje kolobarastih šopih začela ženica razbirati prve obrise novega doma.

Na levi strani so se krivile tri stavbe: logarjeva hiša in nad njo gostilna, še više gori pa se je vsedla bajta, letna gostilnica, odprta samo ob romanjih.

Na desni so se kot vojaki zopet porazdelile tri hiše, zgrajene napol iz opeke in napol iz lesa, vse tri pokrite z škodlami. Sredi med temi šestimi poslopji je tekla proti vrhu grapava cesta, obrobljena z lipovim drevoredom.

Ves ta prostor je bil na zgornji strani počez prerezan z lopo, izza katere je kukala okroglasta cerkvena streha.

Po drevoredu k lopi se je kobilica toliko napenjala, da so se ji žile nabrekle, in skozi njena vrata je prilezla v obupnem naporu sil šele, ko sta jo kočijaž in gospod župnik potisnila skozi.

Tu se je pokazal stari mamici novi prostorček. Izza ogrinjala megle se je izluščila šola, katere se je držalo župnišče. Ves ta mali trg je bil za dlan velik; na levi ga je zapirala nizka cerkvice in na spodnji strani lopa. Vsa ta stavbica se je zdela premrla, zgrbančena; spominjala je na siromaštvo in na starost, ki sivi.

Brž ko se je voziček ustavil pred župniščem, se je škripanje poleglo in v tem hipu se je starki zazdel ves zrak prenasičen s tesnobo.

Je-li slutil gospod župnik, da je padla na mater senca bridkosti? Morda se pravkar spominja, kako so sprejemali gospoda župnika v Ratajih in nedavno v Opařanih, kako se je tam smejalo sonce, kako so ga na obeh krajih pozdravljali šolski otroci, društva, kako so plapolali prapori, svirala godba in pritrkavali zvonovi, dokler ni župan povzel besede? A da tu njenega sina ne čaka živa duša in niti zvonček ne klenkne in da zato silna, globoka žalost in tesnoba prevzema njeno dušo?

Plašno je pogledal na njo in se oddahnil; bila je videti mirna.

Hoče ji pomagati z vozička, hoče ji nekaj pojasniti, opravičiti — toda iznenada! Kjer se je vzel, tam se je vzel gospod nadučitelj, kateremu je izpod zlatih očal zažarelo zdravo kosmato lice; stisnil je starko v naročje, jo postavil kot peresce na tla in vzkliknil:

»Mamica! Dominus vobiskum!« (Pokazal je na gospoda župnika). »Et cum spiritu tuo!« (Tu je pokazal nase).

Preden je gospod župnik prišel do besede, je že spet govoril: »Pozdravljam vaju oba na Křemešniku in vaju ne neham pozdravljati, dokler česa ne dobim!« Nastavljal je pred oba prazen klobuk in mamico tako premotil, da je začela segati v žep. Gospod nadučitelj se je zasmel tako prešerno, da se je njegov glas za hip dvignil na streho in takoj nato padel nekam v podzemlje.

In od matere gospoda župnika se je takoj odvalila vsa teža, tesnoba je prav tako izgínila in s toploto v srcu se je napotila v župnišče, medtem ko se je gospod nadučitelj s popevko na ustih vračal v šolo.

Křemešniško župnišče so samo imenovali župnišče. Bila je to nizka stavbica s škodlasto streho; nje tri zatohle sobice so gledale s štirimi okenci na sosednjo cerkev in šolo, ki bi se ne dali od okna malone z roko doseči.

Župnišče je bilo v pravem kotu prizidano k šoli, na videz malo bolj gosposki stavbi, ker je bila višja in z opeko krita. Stiskali pa sta se druga k drugi zvesto kot sestra k sestri. Kdor koli je prišel sem iz drugega župnišča ali šole, vsakomur sta se zdeli kot dve marjetici, rojeni v gozdu in tako zrasli druga k drugi, da ko bi eno odtrgal, bi še druga ovenela.

Sem se je navadno preselil kak upokojen duhovnik, ki ni imel, kamor bi glavo položil; tu je skrbel poleti za duhovne potrebe romarjev. Dela je imel malo, zlasti pozimi, prejemkov pa še manj.

Krstiti, poročati in pokopavati bi tukaj skoroda pozabil, ker je Křemešnik spadal po kolaturi k Pelhřimovu, kjer so bile matrike, kjer je bilo

pokopališče in župni urad. Gospod »župnik« křemešniški je tu krstil le, če je kdaj štorclja prinesla zakristanu ali gospodu učitelju ali logarju in kadar mu je pelhřimovski dekan dal dovoljenje.

V to župnišče je torej vstopila mamica s sinom. Povsod se je razgledala brez besed, a z vidnim hrepenenjem.

V kuhinji, majhni, pa svetli in prijazni, se ji je najbolj prikupilo. Tu je tudi odložila svojo veliko ruto in ker ni bila vajena lenariti, je potegnila iz ročne košare nekaj dobrot, da bi hitro kaj skuhala.

Pravkar se je kadilo iz kave, ko se je pripeljal voz s pohištvo, ki ga je zadaj stražila stara Šmidovka, mati pelhřimovskih kaplanov.

Mamica je takoj vse poklicala: »Če ste premrzli, se pridite najprej ogret! Kakor je kdo k jelu, tako je tudi k delu!«

Nato je izmotala domač hlebec. Pripeljala ga je s seboj, dobrega — imel je vonj po ognjišču; takega je znala samo ona speči. Zaznamovala je belo skorjo s tremi križki in ga rezala tako, da je bila odrezana sredica na vrhu vodoravna. Ko jo je stari Havel zaradi tega pohvalil, je pripomnila: »Kdor ne zna ravnati s kruhom, ne zna ravnati z ljudmi!«

Zatem je sklenila roke in molila na glas za vse: »Blagoslovi nam, Gospod Bog, te darove, ki jih prejemo po tvoji dobroti in jih bomo prejeli po Kristusu, Gospodu našem.« Sledil je očenaš in zdravamarija, končala pa je: »Daj nam delež pri nebeški mizi, Kristus, Kralj večne slave, amen!«

Gospod župnik se je zatem predstavil v šoli, kot je prav in primerno. Komaj je potrkal in vstopil v sobo, je gospod nadučitelj brž pokazal nanj svoji ženi in Mařenki: »Dominus vobiscum!« In takoj nase: »Et cum spiritu tuo!«

In da bi gospod župnik ne rekel, češ da ga ni pogostil, mu je nemudoma ponudil ščepec tobaka za njuhanje. In ker ni našel odziva, mu je bilo na videz ljubo, češ da mu vsaj duhovni oče ne bo hodil na tobak.

Nato sta si zagotavljala, kako sta drug drugega vesela. In ko se je gospod župnik poslavljaj, mu je rekel nadučitelj: »Vi boste peli »čez«, jaz pa malo »niže«. Upam, da bo iz tega lep duet.« In stisnil mu je roko tako krepko, da bi gospod župnik skoraj zavpil.

V petih minutah je vrnil obisk v župnišču in s ščepecem tobaka zapечатil prijateljstvo z mamico. Branila se je sicer; ko pa je vseeno pokusila svojevrsten užitek, se je pojavil nezaželen učinek. A gospod nadučitelj jo je tolažil, da je vsak začetek težak in da le vaja napravi človeka za mojstra.

Potem si je privzel funkcijo načelnika generalnega štaba. S pomočjo gospoda župnika, cerkovnika in stare Šmidovke je zabijal v steno žeblje, obešal slike, zapovedovaje razmeščal postelje, knjižnico, pisalno mizo in dve omari. In preden je odšel od tako važnega opravka domov, je skočil v kuhinjo, vtaknil glavo skozi polodprta vrata in vprašal: »Mamica, zakaj gos najlepše poje na dan sv. Martina?«

Vrata so se zaprla in govornik je za njimi izgubil.

Ko se je voz odpeljal, je mogel gospod župnik z zadovoljstvom ugotoviti, da stoji pohišstvo na mestu in da niti iz enega kota ne gleda praznina.

Pustil je vse, kakor je presodil okus gospoda nadučitelja. Samo mamičino preslico s povescmom lanenega prediva je prenesel iz mračne čumnate na častno mesto v sobi.

Nato se je odpravil v kuhinjo k večerji. Bila je skromna; toda ko je sedel mamiči nasproti in gledal njeno zadovoljno in srečno obličje, se mu je zdelo, da mu jed še ni nikoli tako teknila.

V posvetnem oziru se je torej takoj izkazal s polnim uspehom. Te hvale pa ni mogoče izreči o drugi strani njegovega delovanja, o duhovni. V njej je pogorel tako neslavno précej spočetka, da treba to zapisati v tej samotarski kroniki.

Književne vesti

Dr. Andrej Snój. Uvod v Sv. pismo nove zaveze. Ljubljana 1940. Založila Jugoslovanska knjigarna. Strani 188 in 4 tabele. Cena: Broš. 55 din, vez. 72 din. — V neizmerni poplavi knjig, s katerimi je založen knjižni trg, ni prav nič čudno, da segajo ljudje čimdalje bolj po knjigi vseh knjig, po Sv. pismu. Za pravilno in točno razumevanje je potrebno imeti primeren uvod, v katerem so na kratko raztolmačena važnejša vprašanja, ki zadevajo pravilno in točno razlago navdahnjenih svetih knjig.

Tak uvod nam je oskrbel profesor dr. Snój na podlagi obsežnega študija. Mnogo je k temu pripomoglo tudi enoletno študijsko bivanje v Sveti deželi. Dela smo Slovenci lahko veselili, saj se nam je Sveto pismo še bolj približalo. Delo samo je bilo potrebno prav sedaj, ko smo dobili prevod Sv. pisma v ljudski izdaji.

Uvod bodo s pridom uporabljali vsi vzgojitelji, ki vidijo v Kristusu največjega vzgojitelja vseh časov in skušajo po njegovem nauku in delu uravnati sebe in svoje delo, čeprav je v prvi vrsti namenjeno duhovnikom.

Tisk je lep in čitljiv, oprema okusna in solidna. L. D.

Luttorjeva — Nova pisava. Za slovenske ljudske šole sestavi Kontler Julij. Razmnoženo kot rokopis. Dobiva se pri avtorju v Studencih pri Mariboru. 20 strani. Cena 15 dinarjev. — Imenovano delce je pri nas v nekaj letih že drugi poskus, dati Slovencem nove pismenke. Pred leti je izdal docent dr. Matko brošuro, v kateri je iz zdravstvenih razlogov utemeljil nemško-Sütterlinovo pisavo. Sedaj smo dobili angleško, ali po njenem izumitelju imenovano tudi Luttorjevo pisavo.

V razliku od prejšnjega normalnega duk-tusa ali kaligrafične pisave, ki je hila ležeča,

sta ti dve pisavi stoječi. Nujno je, da imajo učenci zvezke vodoravno pred seboj. Obe pisavi zahtevata črtovje 1:1:1 in ne več 3:2:3, kakor smo bili navajeni doslej. Za pisavo je potrebno debelo koničasto pero. Zato izgine iz pismenk plamenica, tanka in debela črta. Mesto nje ostane enakomerno debela črta. Obe pisavi predpostavljata, da bo učenec v poznejšem življenju pisal s polnilnim peresom. Kontler v svojem delu pravi, da naj učenci zato že v ljudski šoli, v prvem razredu vežbajo s takšnim pisalnim orodjem. V bistvu pa sta oba primera novih pismenk precej podobna, le da je Luttorjeva abeceda še enostavnejša.

V pričujočem navodilu, kakor ga avtor sam imenuje, je na prvih treh straneh podana v kratkih stavkih potreba nove pisave, pove odkod ime, obračuna na kratko z globalisti, govori o papirju, pisalnih sredstvih in pripomočkih, nakar preide k metodiki čitanja in pisanja teh črk v elementarnem razredu, kar zavzema ostalih 17 strani.

Pred nami leži delce, ki je namenjeno predvsem učiteljem elementarnega razreda. Pogrešamo v delu navodil za nadaljnje vežbanje te pisave, katere bi s pridom uporabljali učitelji višjih razredov. Dobro bi bilo, če bi bila priobčena v celoti vsaj vsa velika in mala abeceda, številke in ločila. Vse to naj bi bilo tiskano, kar bi dalo delu mnogo močnejši vtis, črkam pa izrazitost, katere močno primanjkuje. Tudi apriorističen in bombastičen ton v začetku zelo odbija.

Navedene nedostatke opravičujemo z mislijo, čeprav je avtor posebej ne omenja, da je gotovo v pripravi temeljitejša in popolnejša delo o Luttorjevi pisavi, s katero bi se dodobra seznanili.

V koliko pa je Luttorjeva pisava res nujna potreba sodobne šole in človeka, je vprašanje zase. Mislim, da bo treba stvar temeljito premisliti. L. D.

Poročila družbenih podružnic

PODRUŽNICA SLOMŠKOVE DRUŽBE ZA KRŠKI IN BREŽIŠKI OKRAJ

8. februarja smo imeli zborovanje na Vidmu ob Savi. Sešli smo se učitelji, duhovniki in prosvetni delavci obeh okrajev. Lepa udeležba nas je navdušila. Spomnili smo se pokojnega očeta g. dr. Antona Korošca. Izrazili smo zvestobo novemu voditelju g. dr. Franu Kulovcu. Prosvetnemu ministru g. dr. Mihi Kreku pa smo poslali pozdravno brzojavko. Na dnevnem redu je bil nastop gospodične Ane Gale v 2. razredu osnovne šole in predavanja.

Gospodična Ana Galetova je pokazala, kaj učitelj-mojster zmore, če stopi v tuj razred. Po par besedah so bili otroci njeni. Glavice so podprli z rokami, oči so zasijale, dihanje je zastalo, srca pa so zvenela ob mehkih besedah o dobri Ancu in materini ljubezni. Poslušali so pravljico. Zanimiva je bila priprava. V učilnico je prinesla rdečo ruto in nekaj v njej. Kaj, to je bila uganika. Debelo je Tone požrl slino, ko je uganil, da je v ruti lonec. Ali kaj, ko je še nekaj v loncu! Votlo ropota in tanko hkrati! Ko se je iz lonca pokazal koren, so bušnili v smeh. Kdo bi uganil? Loncev in koren, kaj še manjka? Anica se je spomnila na snežnega moža in je uganila, da manjka še oglje za oči, usta in gumbe. Prav je imela. Otroci so v mislih že valjali kepe za snežene možje. V pravljici so bili kar trije. Gospodična Galetova je tudi pokazala, kako neprisiljeno se lahko poučuje risanje in vendar sistematično. To se pa zmore le, če je risba doživeta. Res mojstrski nastop je bil to.

Predavanja in ves razgovor je vodil k zbližanju med duhovnikom in učiteljem. Da bi se našli na skupnem nazornem temelju, da bi se spoznali, razdelili delo in pričeli z vso voljo oblikovati mladino v samostojne, krepostne, pametne in verne fante in dekleta, to je bil naš namen. Predavanje sevniškega kaplana g. Breznika Alojzija je bilo močno. Orisal je učitelja in duhovnika, taka, kakršna sta. Ker bo predavanje objavljeno v Slov. Učitelju, ga tu ne bom navajal. Po debati smo spoznali, da se je še vedno treba vzgajati in učiti. Kdor hoče biti poznavalec resničnega življenja, ne sme capljati za zdavnaj preživetimi naziranj. Le po pripravi bomo postali borbeni in složni delavci po božji volji. Priprava je v klesanju lastnih značajev, v študiju resničnega življenja, v širokem razgledu in molitvi.

Gospod kaplan Martin Gorše je govoril o pomenu fantovskih odsekov in dekliških krožkov. Ti vžigajo pogum molčečemu narodu, da javno izpove, kar čuti v srcu. Ti jih usposablajo za skupno, organizirano življenje na temelju ljubezni in discipline. Ti odseki naj bodo šola za krepostne borce. Šolski upravitelj Fister Francè je govoril o ovirah, ki jih sreča prosvetni delavec koj prvi dan. Ovire so lahko med člani, v zunanjih vplivih ali med vodstvom. Pojasnil je, kako se vse to lahko premosti, kako se preudaren delavec malenkostim izogne. Vestna priprava vžiga voljo, resno delo nagraja z veseljem in lepo zavestjo, da si naredil, kolikor si zmož. Navzoče je seznanil s knjižnicami ZFO in listom Mladec.

Vsi govori so dosegli namen, sklenili smo, da bo vsak začel z delom v svojem razredu, v kolikor še ne dela. Mladinska organizacija naj zajame vsako vas.

Prihodnje zborovanje bo 11. maja v Sv. Križu pri Kostanjevici. Tamkajšnji šolski upravitelj Fister Francè bo priredil pouk ob sodelovanju učencev, staršev, učiteljev in duhovnikov. Naj se zgrne vas na skupni posvet.

Vsi člani smo veseli, da sta na naših zborovanjih vedno navzoča nadzornika gg. Petje in Volavšek, oba kot podružnična funkcionarja in preudarna sve-tovalca iz zakladnice bogatih izkušenj, Bog ju živi!

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

NAJMODERNEJE UREJEN GRAFIČNI ZAVOD
KAMNOTISK / OFFSETTISK / BAKROTISK / KLIŠARNA
KVALITATIVNI IZDELKI V TISKARNI IN **KNJIGOVEZNICI**

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

ZALOŽBA ŠOLSKIH IN DRUGIH KNJIG
ZALOGA DOMAČEGA IN TUJEZEMSKEGA DOBREGA TISKA
PODRUŽNICA „NIČMAN“ V LJUBLJANI: BOGATA ZALOGA DEVOCIJO-
NALIJ, KNJIG, ŠOLSKIH IN PISARNIŠKIH STVARI

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

LJUBLJANA
KOČEVJE
MARIBOR
CELJE

VLOGE OBREŠTUJE PO NAJVIŠJI OBREŠTNI MERI
CENENA POSOJILA DAJE NA REDNO ODPLAČEVANJE

Z A N J E N E V L O G E J A M Č I **D R A V S K A B A N O V I N A**

Mestna hranilnica ljubljska

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni
zavod

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska